Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 114 (16637) | 1984 оной майн 17, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

Республикымнай ажалай үдэр

ЭРШЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛНЭ

Ажахымнай таряашад хабарай тарилгын хүдэлмэрине эмхитэйгээр эхилхын тула энэ харюусалгатай хаһадаа түгэс бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерээ hэн. Мүнөө механизаторнууднай дүрбэдэхи үдэрөө эртын ороohото ургамалнуудые тарижа байнхай.

Энэ шухала хүдэлмэридэ совхозой гурбан отделениин тракторно-таряан ажалай бригаданууд хабаадуулагдана. Эдэнние ажахын дүршэлтэй механизаторнууд Александр Мартемьянович Калашников, Геннадий Михайлович Константинов, Владимир Пунсукович Жигжитов гэгшэд хүтэлбэрилдэг юм.

Таряан ажалай бригаданууд хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ, энэ жэлдэ гектар бүриhөө 16 центнерhээ доошо бэшэ ургаса хуряахаар зорингжонхой. Мүнөө тэдэнэр дүн хамта 592 гектарта шэниисэ тариба. Тодорхойлон хэлэбэл, нэгэдэхи отделениин таряашад 352 гектарта, хоёрдохи отделениинхид—90 гектарта, гурбадахи отделениин механизаторнууд 150 гектарта ороohото ургамалнуудые тариhан байна.

Манай совхоз байгша ондо бүхыдөө 1585 гектарта шэниисэ тариха түсэбтэй юм. hайн шанартайгаар дүүргэхын тула механизаторнууднай эршэтэйгээр хүдэлнэ.

Т. БЕСПАЛОВА,
Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой ахамад бухгалтерай орлогшо.

УҺАЛАНА, ҮТЭГЖҮҮЛНЭ

Байгша ондо үбhэ ногооной тогтууритай баян ургаса ургуулхын тула Хяагтын районой «Дружба» колхозой лугомелиоративна оньhожоруулагдамал отрядай механизаторнууд, луговодууд эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэйгээр ажаллана. Жэшээлбэл, байгша оной ургасада хэрэглэгдэхээр поли, сабшалан дээрэ 19700 тонно наг шэбхэ гаргагдаа. Газарай үрэжэл hайжаруулхаар соносхогдоhон гурбан hарын эхинhээ хойшо лугомелиоративна отрядай гэшүүд бүхыдөө 11200 тонно наг шэбхэ сабшалан, таряаланда зөөжэ, 1010 гектарта хабтайhан полидо 360 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа юм. Мүн эдэ үдэрнүүдтэ ольтирогтохи сабшалан дээрэ бүлүүр хоёр станци hаадгүй хүдэлгэгдэжэ, 100 гаран гектар газар уhалаад байнхай.

Бүтээсэтэй ажалаараа суурхадаг лугомелиоративна отрядай механизаторнууд наг шэбхээ гол түлэб тэжээлэй ургамалнуудай таригдаха полидо гаргана. Эндэ газарай үрэжэл hайжаруулха хүдэлмэри мүнөө түлэг дүндаа.

Ц. ДОРЖИН.

ТҮЛЭГТӨӨ ОРОНХОЙ

Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхозой луговодууд байгша ондо нуга сабшалангаа hайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэхээр хараална. Газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ габшагай гурбан hарын туршада тэдэнэр бүхыдөө 7 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ таряалан болон сабшалан дээрэ гаргаха түсэбтэй. Мүн лэ 4 мянган гектар талмайда минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаха байна. Эдэнэй хажуугаар бэшэшье шухала хүдэлмэри ябуулагдаха ёhотой.

Мүнөө тус совхозой луговодууд, механизаторнууд энэ хараалагдаhан хэмжээнүүдые бэелүүлжэ эхилэнхэй. Нуга сабшалан дээрэ дүн хамта 25 луговод ажаллана. Эдэнэр байгша оной мартын 20-hоо хойшо мүнөө болотор нуга сабшаланда, таряаланда 4600 тонно наг шэбхэ гаргаа. Тэрэнэйнь 2800 тонноонь сабшалан дээрэ шэрэгдээ. Ерэхэ ургасада 120 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаба.

hүүлэй дүнгөөр 200 гектар сабшалан hайрамаар уhалагдаа.

Р. БАЛДАНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

Вера Яковлева Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадта бүд нэхэгшээр хүдэлдэг болоhоор үнинэй. Мүнөө тэрэ халаанайнгаа нормые саг үргэлжэ 120 процент дүүргэхэтэеэ хамта hайн шанартай продукци тушаана.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Яковлева.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

МОСКВА ХОТОДОХИ УЛАСХООРОНДЫН ХҮГЖЭМЭЙ ХОЁРДОХИ ФЕСТИВАЛЬДА ХАБААДАГШАДТА, АЙЛШАДТА

Советскэ Союзай ниислэл хотодо сугларhан уласхоорондын хүгжэмэй хоёрдохи фестивальда хабаадагшадые, айлшадые үнэн зүрхэнhөө амаршалнаб.

Саашадаа заншалта болохо хүгжэмэй энэ hайндэр айхабтар ехэ удха шанартай юм. Фестивалиин олон арбаад оронуудай хүгжэмэй искусствын түрүү үзэлтэй ажал ябуулагшадай, дэлхэйн олониитын анхарал ехээр татадаг байhаниинь дэмы бэшэ. «Хүгжэм энэрхы hайхан сэдьхэлэй түлөө, эб найрамдалай түлөө, арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө» гэhэн тэрэнэй уряа уран hайханай түрүү интеллигенциин hанал бодолые элирхэйлэн мэдүүлнэ, искусствада дуратай олон миллион хүнүүдтэ дүтэ, ойлгосотой байна. Имагтал амгалан тайбан байдалда хүнэй зохёон байгуулхы ажал ябуулгын гүйсэд мүндэлдэг байhаниинь ушар ёhо ойлгохо бүхы хүнүүдтэ мэдээжэ юм aaб даа.

Бүгэдэ ниитын эб найрамдалые бэхижүүлхэhээ, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахаhаа бүри харюусалгатай, бүри зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ зорилго мүнөө байхагүй. Энэ үндэр ехэ үг зорилгые бэелүүлгэдэ хүгжэмэй искусствын ажал ябуулагшад, шухала, хүндэтэй үүргэ дүүргэдэг. Хүгжэм хадаа оршуулhанайшье хэрэггүй искусство мүн. Тэрэ хүнүүдые нэгэдүүлхэ, hайн hайхан үг зорилгонуудай аша туhада тэдэнние баатаршалгануудта зоригжуулха, hанал бодол болон гүнзэгы ехэ мэдэрэлые магтан дуулаха арга шадабаритай.

Советскэ Союз Ленинэй захяа заабаринуудые бэелүүлэн, бүхы түүхэ соогоо арадуудай хоорондохи хани барисаанай, үгэсэ ойлголсолгын суртал hургаалнуудта хододоо үнэн сэхэ байгаа, эб найрамдалые хангахын, бэхижүүлхын тула өөрhөөнь дулдыдаhан бүхы юумэ хэдэг байгаа, мүнөөшье хэнэ. Эгээл тиимэhээ хүгжэмшэдэй бүхэдэлхэйн энэ хуралдаанай манай үлгэн hайхан газар дээрэ үнгэржэ байhандань, бидэ илангаяа баяртайбди.

Гүнзэгы удхатай уран hайханай зохёолнуудые бэшэхыень, искусствын hалбаран хүгжэхын аша туhада, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай аша туhада hайн hайхан ажал ябуулгадаа шэнэ амжалтануудые туйлахыень Москвагай уласхоорондын хүгжэмэй хоёрдохи фестивальда хабаадагшадта, айлшадта үнэн зүрхэнhөө хүсэнэб.

К. ЧЕРНЕНКО.

ХҮГЖЭМ ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ АША ТУҺАДА

УЛАСХООРОНДЫН ХҮГЖЭМЭЙ ХОЁРДОХИ ФЕСТИВАЛЬ МОСКВАДА НЭЭГДЭБЭ

Эб найрамдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын, социальна үнэн зүбэй үг зорилгонуудые баталдаг хүгжэмэй искусствын эрхим hайн зохёолнууд бумбэрсэг дэлхэйн арадуудай этигэл найдалые, hанал бодолые, хүсэл эрмэлзэлые, XX зуун жэлэй хурдан түргэн дабшасые гүнзэгыгөөр харуулдаг гээшэ.

Энэ үндэр дээдын үг зорилгые бэелүүлхэ гэhэн хүсэл эрмэлзэл уласхоорондын хүгжэмэй хоёрдохи фестивальда хабаадагшадые нэгэдүүлнэ. Энэ фестиваль майн 15-да П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ консерваториин Ехэ зал соо баярай оршон байдалда нээгдээ. Эндэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Г. А. Алиев, соёлой элитэ ехэ ажал ябуулагшад, олониитын түлөөлэгшэд, гадаадын айлшад байба.

Уласхоорондын хүгжэмэй хоёрдохи фестивальда хабаадагшадта, айлшадта нүхэр К. У. Черненкын эльгээhэн амаршалгые суглараашад удаан үргэлжэлhэн альга ташалгаар угтаба. Эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Композиторнуудай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь Т. Н. Хренников амаршалгые соносхон уншаа.

Халуун дулаан амаршалгын түлөө тэрэ фестивальда хабаадагшадай, айлшадай үмэнэhөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ.

Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов, СССР-эй соёлой министрэй орлогшо Е. В. Зайцев гэгшэд фестивальда хабаадагшадые амаршалhан байна.

Мүнөө үедэ дэлхэй дээрэхи байдалда хүгжэмэй ямар шухала үүргэ дүүргэжэ байhан тухай А. Райчев (Болгари), М. Ш. Бенани (Алжир), Н. Терахара (Япон), К. Паласио (Испани) гэгшэд хөөрэбэ. Манай үе сагай композиторнуудай зохёохы ажал ябуулгын асари ехэ харалга болохо Москвагай фестивальда хабаадахаар уриhанайнь түлөө тэдэнэр баяр баясхалан хүргөө.

Фестиваль нээгдэhэн дээрэ соносхогдобо. Советскэ Союзай Гүрэнэй гимн hүр жабхалантайгаар соностоно.

Концертын программада оруулагдаhан гадаадын оронуудай авторнуудай зохёолнууд манай үе сагай гүнзэгы бодолоор нэбтэрэнхэй байна.

* * *

Уласхоорондын хүгжэмэй фестивальда хабаадагшад, айлшад В. И. Ленинэй мавзолейдэ орожо, венок табиба. Кремлиин ханын дэргэдэхи Танигдаагүй солдадай хүүр дээрэ мүн лэ венок табигдаа.

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ЛИТЕРАТУРЫН, ИСКУССТВЫН ҮДЭРНҮҮД ЗЭДЫН РАЙОНДО МҮНӨӨДЭР ЭХИЛХЭНЬ

ХАНИ ХАЛУУН УУЛЗАЛГАНУУД ХҮЛЕЭГДЭНЭ

РЕСПУБЛИКЫН хүдөөгэй районуудта Буряадай литературын, искусствын үдэрнүүдэй үнгэргэгдэдэг ушар олон жэлэй заншалта үйлэ хэрэг болонхой. Уран зохёолшод, композиторнууд, уран зураашад, артистнууд, хүгжэмшэд хүдөөгэй ажалшадай урда хэhэн ажал тухайдаа тоосоо хэдэг байна. Зохёохы ажалай энэ тоосоон ехэ харюусалгатай үйлэ хэрэг гэжэ харагдадаг.

Партиин областной комитедэй бюрогой шиидхэбэреэр март hара соо тиимэ үдэрнүүд Хориин райондо үнгэргэгдөө hэн. Харин майн 17—19-дэ Зэдын районой ажалшадта зорюулагдан, литературын, искусствын үдэрнүүд үнгэргэгдэхэнь гээшэ.

Республикын районуудта үнгэргэгдэжэ байhан литературын болон искусствын үдэрнүүд хадаа манай автономито республикын ажабайдалай ехэ hайндэртэ—Россин гүрэндэ Буряад ороной hайн дураараа ороhоор 325 жэлэй ойдо зорюулагдана.

Искусствын эмхи зургаануудай, зохёохы холбоонуудай коллективүүд зэдынхидэй ажалай амжалтада үнэн зүрхэнhөө баясана. Юуб гэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он), декабриин (1983 он), февралиин ба апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, тус районой ажалшад хүдөө ажахын продукциие үйлэдбэрилгэдэ үндэр амжалта туйлажа, оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ горитойхон хубитаяа оруулжа байнхай.

Республикын алтан утаhанай цех гэжэ Зэдые дэмы нэрлэдэггүй. Тэндэ районой 14 ажахыда 400 мянган хонид үсхэбэрилэгдэнэ. Энэ район хадаа hү, мяха үйлэдбэрилхэ талаар мүн лэ томохон цех гэжэ тоологдодог. Эндэ алдар солото ажалай түрүүшүүл олон юм. Социалис Ажалай гурбан Герой эндэ үрэ ехэтэйгээр ажаллажа байдаг. Г. Л. Рабдаев, Г-С. Г. Цыремпилова, Е. П. Бутаков гэгшэдэй нэрэнүүд республикаhаа холо саагуур суурханхай. Ажалай баатарнуудай нэрэдэ хүрэмөөр халаан ургажа байнхай.

Район дотор промышленностьшье хүгжэжэ байна. «Бурятцелинстрой» трестын эрхим коллективүүдэй тоодо 589-дэхи ПМК ороно. Зэдын тоhоной гол заводой, автотранспортна предприятинуудай РЭС-эй коллективүүд hайн хүдэлдэг. Тиихэдэ социально-соёлой болон ажаhуудалай объектнүүдэй барилгада горитой анхарал хандуулагдана. Манай республикын ойн баяпай урда тээхэнэ районой түб hуурин Петропавловкада соёлой-спортивна комплекс ашаглалгада үгтөө hэн.

Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ үндэр амжалта туйлаhанайнь түлөө, 1983 ондо экономическа болон социальна хүгжэлтын талаар гүрэнэй түсэб hайнаар дүүргэhэнэйнь түлөө РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан Тугаар Зэдын районие шагнаhан ушар хадаа тэндэхи ажалшадай оруулhан горитойхон хубитые сэгнэhэн сэгнэлтэ болоно бшуу. Мал ажалай бүхы зүйлэй продукциие гүрэндэ худалдаха талаар табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй даабариие юрэнхы дээрээ район дүүргэhэн байна.

Районой ажалшад энэ жэлэйнгээшье ажалай үндэр далайсые hуладхаагүй. Тиигэжэ Майн 1-нэй hайндэрые угтахадаа, баяртай мэдээсэл дуулажа үрдөө. Тэрэнь юуб гэхэдэ, хүдөө ажахын продукциие үйлэдбэрилхэ талаар районуудай хоорондо дэлгэрhэн республиканска социалис мүрысөөндэ хабаадан, байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ, Зэдын район хоёрдохи hуури эзэлээ.

Мүн хабарай тарилга район дотор амжалтатайгаар эхилэгдэнхэй.

Республикын соёлой болон искусствын хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө зүгhөө мүн лэ ехэ оролдолго гаргажа, арадай ажахын бүхы hалбариин хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар партиин уряада hайн hайхан хэрэгүүдээрээ харюусахын түлөө тэмсэнэ.

Манай республикын ойн баярта жэл болоhон 1983 он Буряадай искусствын эмхи зургаануудай, зохёохы ажалай холбоонуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ үрэ ехэтэй жэл болоо гэжэ тэмдэглэмээр. Москвада үнгэргэгдэhэн Буряадай АССР-эй литературын ба искусствын үдэрнүүд, мүн Буряадай АССР-эй туйлалтануудай жэшээ дээрэ МНР-тэ СССР-эй үдэрнүүдэй үедэ республикымнай литературын болон искусствын суута ажал ябуулагшадай хабаадалга хадаа республикын ниитэ-политическэ ба соёлой ажабайдалда горитойхон үйлэ хэрэг болоhон байна.

Зэдэ хадаа сценын суута олон мастернуудай, уран зохёолшодой, поэдүүдэй түрэhэн нютаг. Түрүүшын буряад эрдэмтэ Доржи Банзаров—Зэдэhээ гараhан хүн. Литературын болон искусствын үдэрнүүдэй үедэ өөрынгөө нютагай хүнүүдтэй — РСФСР-эй арадай артист, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Д. Дашиевтай, Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай ахамад режиссер С. Будажаповтай, Буряадай АССР-эй арадай артист П. Шоболовтой уулзаха юм. Гадна оперо болон баледэй театрай солистнууд — СССР-эй арадай артист К. Базарсадаев, РСФСР-эй арадай артистка О. Короткова, РСФСР-эй арадай артистнууд В. Ганженко, А. Павленко, Буряадай АССР-эй арадай артистка Л. Протасова, М. И. Глинкын нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна конкурсын лауреат В. Бальжинимаев, Буряадай АССР-эй габьяата артист А. Перепочай, бэлигтэй залуу дуушад О. Аюрова, Л. Галсанова болон бусад тэрэ hайндэртэ хабаадахань. Тиихэдэ Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай бүридэлдэ ахамад режиссерынь Б. Кондратьев, РСФСР-эй габьяата артистнууд Л. Егорова, Ц. Пурбуев, Буряадай АССР-эй арадай артистнууд М. Жапхандаев, Л. Дугарова, Д. Сангажапова, Д. Чимитова, Ц. Уладаева, Буряадай АССР-эй габьяата артист С. Хажитов болон залуу артистнууд оролсоно. Мүн ород драматическа театрhаа РСФСР-эй габьяата артистка Л. Архипова, Буряадай АССР-эй габьяата артистнууд В. Карасева, О. Мизевич, республиканска кукольна театрhаа Б. Жербаева, Л. Хамгушкеев болон бусад ороно. Тиихэдэ филармониин артистнууд, СССР-эй арадай артист Б. Ямпилов түрүүтэй композиторнууд, РСФСР-эй арадай уран зураагша Д-Н. Дугаров түрүүтэй мэдээжэ уран зураашад, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата ажал ябуулагша, поэт Ч-Р. Намжилов, республикын комсомолой шангай лауреат, поэт Г. Раднаева, уран зохёолшод Г-Д. Дамбаев, К. Карнышев гэгшэд зэдынхидэй айлшад болохо.

Оперо болон баледэй театрай дуушад, «Байгалай ритмүүд» гэhэн ансамблиин гэшүүд, композиторнууд Буряадай гүрэнэй телерадиогой оркестртэй хамта, мүн «Лотос» гэжэ зүүн зүгэй хатарай ансамблиин артистнууд концертнүүдые харуулжа, малшадые, хонишодые баясуулха. Тиихэдэ Буряад драмын академическэ театрай бүлэг артистнууд А. Салынскиин «Барабанщица», ород драмын театрайхид А. Дударевай «Бороhо», республиканска кукольна театр М. Каримай «Петухай тээрмэ» гэhэн зүжэгүүдые харуулха юм. Тиихэдэ республикын кинофикациин хүдэлмэрилэгшэд районой хүн зондо уран hайханай болон Буряад орон тухай баримтата кинофильмнүүдые харуулха.

Дүн хамтадаа литературын, искусствын үдэрнүүдтэ зохёохы ажалшадай 9 коллектив, литературын болон искусствын 170 ажал ябуулагшад хабаадаха.

Энэ hайндэрэй үедэ ниислэл хотоhоо ошоhон айлшад ажалай коллективүүдтэй, hүнэй товарна фермэнүүд дээгүүр, полевой стануудта, hургуулинуудта уулзалгануудые үнгэргэхэ, уран hайханай коллективүүдтэ туhаламжа үзүүлхэ ёhотой. Онсолон хэлэбэл, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Рабдаев Гасарун Лубсановичай отарада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордено нүхэр Югов Иван Васильевичай байрада, «Коммунизм» колхозой «Залаа үбэр» гэжэ полевой станда, «Мир» колхозой Зэлтэрын гахайшадай фермэдэ, «Октябрьский» совхозой үнеэшэдэй гүүртэдэ уулзалганууд болохо түсэбтэй.

Эдэ уулзалгануудынай хүдөөгэй ажалшадай урда хэhэн зохёохы ажалай өөрсэ янзын тоосоон болоно, малшадые, хонишодые, таряашадые ажалай саашанхи амжалтануудта зоригжуулха бэзэ гэжэ Зэдын райондо үнгэргэгдэхэеэ байhан үдэрнүүдтэ хабаадагшад үнэн зүрхэнhөө найдана. Буряадай АССР-эй литературын, искусствын үдэрнүүд Зэдын районой ниитэ-политическэ болон соёлой ажабайдалда горитойхон үйлэ хэрэг болоно үгэхэ байhаниинь дамжаггүй. Нүгөө талаhаань абажа харабал, литературын, искусствын ажал ябуулагшадай Зэдын районой ажалшадтай уулзаhан уулзалганууд хадаа тэдэнэй сэдьхэлдэ шэнэ бодолнуудые түрүүлхэ, саашадаа зохёохы ажалдань урмашуулха, коммунизм байгуулагша, патриот-интернационалист, эб найрамдалай түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэгшэ — совет хүнэй нэрэдэ хүрэмэ зохёол бүтээлнүүдые бии болгохо хэрэгтэнь туhалха бэзэ гэжэ найдагдана.

Д. ЦЫРЕМПИЛОВ,
КПСС-эй обкомой соёлой таhагые даагша.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ШАДАМАРААР ХҮТЭЛБЭРИЛЭН

Манай цехэй партийна бюро бүхы ажал ябуулгаяа үйлэдбэридэ нүлөөтэйгөөр эрхилхын тула хүсэл оролдолго саг үргэлжэ гаргажа байдаг. Тиихэдээ бидэ партийна хүдэлмэриин онол аргануудые бодото байдалдаа шадамараар хэрэглэхэ асуудалда онсо анхаралаа хандуулнабди. Тэрэнэймнай нэгэн гэхэдэ, абаһан шиидхэбэринүүдэйнгөө хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһые хиналта, шалгалта болоно.

Хэнэйшье мэдэһээр, коммунистнууд тоосоото-һунгалтынгаа суглаан дээрэ ажал хэрэгүүдээ шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэдэг, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойдог, зохёон табидаг гуримтай. Тиимэһээ бидэнэршье нёдондо жэлдэ үнгэрһэн тоосоото суглаан дээрээ абаһан бүхы шиидхэбэринүүдээ дүүргэхэ хүдэлмэри һуладуулангүй эрхилхэ гэжэ оролдонобди. Жэшээлхэдэ, хүдэлмэришэдэй техническэ һуралсал эмхи гуримтайгаар ябуулжа, мэргэжэл шадабарииень дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табяа һэмди. Тиин цехэй участок бүхэндэ хүдэлмэришэдэй эрдэм мэдэсэ дээшэлүүлхэ һуралсалай бүлэгүүд байгуулагдаһан юм. Гэбэшье зарим участогуудые хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалда хайша хэрэгээр хандаха ушарнуудые гаргаһан байна. Жэшээнь, ахалагша мастер К. К. Бугатов, туршалгын станциин начальник байһан А. А. Ицкович гэгшэдэйударидаһан бүлэгүүдэй хэшээлнүүд саг болзор соогоо үнгэргэгдэхэеэ болибо. Тиихэдэнь партбюро һуралсал эмхидхэхэ бүхы хүнүүдэй хабаадалгатайгаар гаалгагдаһан хэрэгтээ хайхарамжагүйгөөр хандагшадые шагнаа һэн. Бюро дээрэ энэ хүдэлмэри дары һайжаруулагдаха зэргэтэй гэһэн шиидхэбэри абтаһан, эдэ нүхэдтэ һануулга хэгдэһэн байна. Иимэ хүдэлмэриин ябуулагдаһанай һүүлээр техническэ һуралсалай хэшээлнүүд эмхитэйгээр үнгэргэгдэдэг болоо юм. Ноябриин эсэстэ 36 хүдэлмэришэмнай шалгалтануудые барижа, мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн үнэмшэлгэ абаа юм. Энэ хэмжээ ябуулгын һайн шанартай продукци гаргаха хэрэгтэ нүлөөтэй байһые тэмдэглэһэнэй үлүү.

Цехэй партбюро партийна бүлэгүүдэй ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ ябадалда ходо анхаралаа табижа байдаг. Дүрбэн бүлэгүүдэй 1-ниинь кварталай туршада бюрогой заседани дээрэ ажал ябуулганууд тухайгаа тоосодог гуримтай. Иимэ заседани бүхы партгрупоргнуудай хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэдэг. «Коллектив дотор ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха, коммунистнуудай түрүү үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партийна бүлэгүүдэй үүргэ» гэһэн асуудалаар февраль һарада цехэй коммунистнуудай суглаа үнгэргөө һэмди. Тэрээн дээрэ заһабарилгын, механическа ба хабсаралгын участогуудай бүлэгүүдэй эмхидхэхы үүргэ һайжаруулха шухала гээд онсологдоһон байгаа. Энэ ушарһаа уламжалан эдэ бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй урда тодорхой зорилго табигдаһан гээшэ.

Цехэй партбюро коммунистнуудай тушаалта уялгануудаа хэр зэргэ дүүргэжэ байһан тушаа тоосоо мүн лэ шагнадаг гуримтай. Жэшээлхэдэ, январиин 17-до болоһон партийна бюро дээрэ цехэй начальник Н. В. Черняевые шагнаһан байнабди. Нёдондо жэлэй декабрьда продукци үйлэдбэрилгэ юундэ жэгдэ бэшэ байгааб, ямар шалтагаануудһаа уламжалжа, ехэ продукци һарын эсэстэ бүтээгдээб гэжэ тоосоо. Тиигэжэ участогуудые хүтэлбэрилэгшэд-мастернуудай хүдэлмэрие шалгаха хэрэг, тэдэндэ табигдадаг эрилтэ һуладуулагдаа гээд онсологдоһон юм. Тобшолходо, иимэ байдалай үзэгдэһэн иинь өөрын тайлбаритай гээд тэмдэглээ. Юуб гэхэдэ, цехэй начальнигай ондоо хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэхэдэнь, энэ цехтэ ахалагша мастераар хүдэлжэ байһан 24 наһатай Н. В. Черняев сентябрь һарада энэ тушаалда томилогдоһон гээшэ. Залуу нүхэрнай түрүүшын үедэ тээлмэрдээдшье абаа бэзэ. Энэнь гайхалгүй ха юм. Юуб гэхэдэ, хүн бүхэн өөрөө юумэ үзэжэ, дүршэл шадабаритай болодог шуу. Гэбэшье бидэнэр партийна бюро дээрэ тэрэнэй тоосоо шагнахадаа, нүхэр Черняевые зэмэлээ, хараагаа бэшэбди. Зүгөөр тэрэнэй хүдэлмэриин алдуу эндүүень коммунис ёһоор заажа, харуулжа үгөө ха юмбибди. Ушарынь хүтэлбэрилэгшые тииһээ тиитэрээ залуу хүниие дэмжэхэ, саг болзор соонь тэрээндэ туһа хүргэхэ, аха нүхэдэй үгэ хэлэхэ гээшэ угаа шухала бшуу. Тус асуудалай саг соогоо шагнагдаһанай ашаар лэ мүнөө цехнай продукцияа нэгэ жэгдэ үйлэдбэрилдэг болонхой. Тиихэдэ бусад тушаалтад коммунистнуудай тоосоое байд гээд шагнадагбди.

Һүүлэй үедэ бидэнэр «10 Д100» түхэлэй дизель заһабарилжа эхилбэбди. Тиимэһээ тэрэниие шадамараар саг соонь заһабарилдаг болохын тула хэмжээнүүд урдшалан бэелүүлэгдээ юм. Зүгөөр мүнөө үйлэдбэриин энэ хэрэг ядамаггүйгөөр шиидхэгдэдэг болоодүй байһаар. Энэл ушарһаа цехэй партбюро тус асуудал оорынгоо хиналта доро абажа, дизель заһабарилха, туршаха талаар хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа һэн. Тиигэжэ заһабарилагдаһан дизелиин хэр һайнаар хүдэлдэг болоһые шалгадаг туршалга хэхэ түхеэрэлгэ бэлдэгдэһэн байна. Хараалагдаһан хэмжээнүүд үйлэдбэриин шухала асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ нүлөөлһөөр гээд тэмдэглэлтэй.

Ингэжэл абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ хинан шалгажа, нэмэлтэ хэмжээ ябуулгануудые абамаар болоо һаань, саг болзор соонь хараалаад, бэелүүлхэ гээшэ угаа шухала бшуу. Тиимэһээ партийна хүдэлмэриин энэ онол аргые саашадань нарижуулха, шадамараар хэрэглэхэ гэжэ оролдохо байһамнай элитэ.

А. РЫЖУК,
Локомотив-вагон заһабарилгын заводой дизельнэ цехэй партбюрогой секретарь.

ТҮСЭБӨӨ ЗААТАГҮЙ БЭЕЛҮҮЛХЭБДИ

Манай совхозой Ородой һүһаалиин фермын коллектив эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ, һүүлэй жэлнүүдтэ түсэбөө, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ 3726 центнер сагаан эдеэ үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ 2620 центнерыень тушааха даабаритай бэлэйбди. Гэбэшье бидэнэр нёдондо 3988 центнер һү һаажа, 3152 центнерыень бэлэдхэлэй пунктда эльгээгээбди. Тиигэжэ 1983 ондо гүрэндэ һү тушааха түсэбөө манай фермынхид 120 процент дүүргэһэн юм. Мүн 281 тугал абтажа, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдээ һэн. Фермынгээ коллективэй үндэр амжалтада манай түрүү һаалишад О. Буденина, У. Фролова, Е. Кузьмина, Э. Цыренжапова, А. Рыгзенова болон бусад ехэ хубитаяа оруулһан байна.

Би өөрөө мал ажалда хүдэлһөөр 13 жэл болошобоб. 1970 ондо наймадахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Цыпилма Мункуевна эжыгээ дахажа, һаалишанаар хүдэлжэ эхилһэн хүм. Түрүүшээр хүчүдэшэг лэ һэн даа. Эжымни, сугтаа хүдэлжэ ябаһан нүхэдни дэмжэхэ, туһалха. Уданшьегүй ажалайнгаа дүй дүршэлыень оложо, һү һаалияа дээшэлүүлжэ эхилээ бэлэйб.

Мүнөө намда 17 үнеэн даалгагданхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ хамта дээрээ 246 центнер сагаан эдеэ абаха, үнеэн бүриһөө 1450 килограмм һү һааха социалис уялгатай һэм. Тэрэнээ бэелүүлхын түлөө яһала оролдолго гаргагдаа. Жэлэй дүн согсолходо, хамта дээрээ 403 центнер, үнеэн бүхэнһөө 2218 килограмм һү һааһан, 20 тугал абаһан байгааб. Тиигэжэ районой һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн байгааб.

Минии ажалда онсо нюусануудшье гэжэ юун байхаб даа. Туйлагдаһан тэды амжалтанууд оролдожо хүдэлһэнһөөл ерээ ха юм. Даажа абаһан үнеэдээ, гунжадаа һайнаар харууһалжа, туғаллуулдагби. Малда үгтэхэ тэжээлэй шанарые энэ үедэ иланхаяа һайса анхардаг гуримтайбди. Һая туғаллаһан гунжадые зүбөөр һааха һүтэй үнеэн болгохо гээшэ һаалишан бүхэнэй нангин хэрэг ха юм. Тиимэһээ түрүүшээр һайнаар эдеэлүүлхэ, үдэртөө гурба дахин һааха, хүхэ дэлэнгыень эльбэжэ, нидхэржэ зөөлэн болгохо ушарта анхаралаа онсо хандуулдагби. Юрэдөөл, табигдадаг зоотехническэ эрилтэнүүдые энэ үедэ тон зүбөөр сахиха гээшэ шухала. Гадна тогтоогдоһон ажалай үдэрэй гуримые нариваар дүүргэдэгбди. Ингэжэл бидэ бүлта 14 һаалишад хүдэлдэг гээшэбди.

Байгша оной түрүүшын кварталай түсэб, даабаринууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ. 834 центнер һүн үйлэдбэрилэгдэжэ, 621 центнерынь гүрэндэ худалдагдаа. Тиигэжэ һү үйлэдбэрилхэ түсэб 101 процентээр, гүрэндэ һү худалдаха даабари 116 процентээр дүүргэгдээ.

Фермын униинэй һаалишан, залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ Елизавета Далаевна Кузьмина нэгэдэхи кварталай дүнгөөр эрхимлэжэ ябана. Тэрэ һүүлэй гурбан һарада даалгагдаһан үнеэн бүхэнһөө 399 килограмм һү һааһан. Түрүүшүүлэй тоодо В. Тихонов, А. Рыгзенова гэгшэд оролсоно.

Манай коллектив ажалай үшөөшье үндэр дүнгүүдые туйлажа шадахал байгаа гэжэ бододогби. Бии байгаа арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй бшуу. Юуб гэхэдэ, һолоомо хэршэгдэжэ, буйлуулагдажа, шанаржуулагдажа үгтэнэгүй. Фермэдэ уһанай дуталдаха саг тохёолдодог. Һаалишад саг болзортоо амарха аргагүйдэнэ, бүхэли жэлэй туршада маниие һэлгэжэ, халажа хүдэлхэ хүн томилогдодоггүй байха юм. Һаалишадай дунда социалис мүрысөөн һулаар эмхидхэгдэнэ, ажалай дүн сагтаа согсологдодоггүй. Эдэ асуудалнуудта ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд анхаралаа ехээр хандуулха зэргэтэй.

Энэ жэлдэ манай коллектив 4545 центнер сагаан эдеэ абажа, 3255 центнерыень гүрэндэ тушааха ёһотой. Урдамнай хүшэршье, хүндэтэйшье зорилго табигданхай. Энэ даабариие бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гарган хүдэлхэбди.

Үнгэрһэн жэлдэ һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ район соогоо илажа гараһан түрүүшүүлтэй болоһон уулзалгада хабаадааб. Минии һанахада, республикын түрүү һаалишадай баян дүй дүршэлые һайнаар шудалжа, үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ шухала.

Мүнөө манайда зуһаландаа нүүжэ гараха бэлэдхэл түлэг дундаа ябуулагдана. Эдэ үдэрнүүдтэ үбэлжөөнэйнгөө газаагуурхиие сэбэрлэжэ, хашаа, хорёогоо гуримтайгаар түхеэрнэбди. Мүн зуһаландахи байрамнай заһабарилагдажа, бэлдэгдэжэ байна. Эбдэрһэн хашаа, хорёонуудынь, һарабшануудынь шэнэлэгдэнэ. Һаагдаһан һү хүргэхэ оньһон түхеэрэлгэ тодхогдоно. Бидэ зунай бэлшээриин һаранаудта һү ехээр һаахын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхэ зорилготойбди. Энэ жэлдэ хабарһаа хура бороотой байжа, һү һаалиин дээшэлхээр ехэ найдал түрүүлнэ. Тодорхойлбол, газаа дулааржа захалхадал бэлшээридэ ногоон нэгшытэрээ ургахал байха. Ногооной элбэгтэ үнеэдшье түргэн садажа, һү шэмэнь дээшэлхэ ха юм. Тиимэһээ энэ нажарнай сагаан эдеэнэй элбэгээр абтаха хаһа болохо гэжэ хүлеэжэ, горитойхон бэлэдхэлтэйгээр зуһаландаа гарахамнай.

БАМ

«Мостострой-9» трестын коллектив 1974 онһоо хойшо БАМ-ай Эрхүүгэй, Бурядай, Шэтын участогуудта түмэр харгын, авто-харгын хүүргэнүүдые барина. Арбан жэлэй туршада тус коллектив 500 ехэ, бяга хүүргэнүүдые хабсаржа, БАМ-ай барилга хурдан түргэнөөр хэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаа, оруулнашье. Түргэн дошхон уһа голнуудые хазаарлан хүүргэнүүдые хабсаргаха гээшэ хүшэрхэн лэ хэрэг.

Үйлэдбэридэ шэнэ, түрүү онол арга, оньһон техникэ шадамар бэрхээр нэбтэрүүлһэнэй ашаар лэ «Мостострой-9» трестын коллектив ажалайнгаа бүтээсые 40 процентээр дээшэлүүлжэ, барилгын үные 7 процентээр доошолуулһан байха юм. Бригадна подрядай гурим эндэ зүбөөр, һайнаар хэрэглэгдэжэ, ашаа үрэнь дээшэлүүлэгдэнэ.

— Манай трестын хүдэлмэришэд бүхы ажалайнгаа 60 процентыень бригадна подрядай гуримаар дүүргэжэ барилгын шанарые эридээр дээшэлүүлээ. Бидэ Лена мүрэн дээгүүр түмэр харгын хүүргэ хабсаргаха даабаряа 8 һараар урид дүүргээ һэмди. Дээдэ Ангар дээгүүр баригдаһан хүүргэ мүн лэ болзорһоо 3 һараар урид ашаглалгада тушаагдаа. Муя Витим мүрэнүүд дээгүүр баригдаһан хүүргэнүүд мүн лэ болзорһоо урид ашаглагдаһан байха. Бригадна подрядай гуримаар хүдэлһэн коллективүүд үйлэдбэридэ бии байгаа арга боломжонуудаа сүм хэрэглэжэ, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйладаг болоо, — гэжэ «Мостострой-9» трестые эрхилэгшэ И. Д. Рассказов мэдүүлнэ.

Тус трестын хүдэлмэришэд хүнгэн бэшэ оршон байдалда барилга хэнэ. Хүүргэнүүдэй түмэр, түмэр бетон хэрэгсэлнүүд, цемент болон бусад материал оронойнмай олохон область, хизаарнуудһаа, хото городуудһаа асарагдана. Лена мүрэнэй эрьеһээ Кодар хүрэтэр 900 километрэй зайда трестын олохон лэ хүдэлмэришэ коллективүүд барилга хэнэ. Эдэнэр гурбан халаанай туршада ажалладаг. Хүдэлмэришэдэй һаадгүйгөөр хүдэлхын тула материал, оньһон техникэ хэрэгтэй. Энэ асуудалые зүбөөр шиидхэжэ шадаа һаа, хүүргэнүүд саг болзортоо баригдажа, ашаглалгада тушаагдаха бшуу.

Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг, цемент гаргадаг, түмэр-бетон зүйлнүүдые хэдэг заводуудай коллективүүд ажалай хэлсээ баталдаг болонхой. Улаан-Үдын, Воронежской болон бусад заводуудай коллективүүдтэй нягта барисаа байгуулагдаа. Хүүргэ бариха материал саг болзортоо холын БАМ хүрэжэ ерэнэ. Трестын, заводуудай хүдэлмэришэд, хүтэлбэрилэгшэд дундаа ябалсажа, ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдэнэ, үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые хамтаран шиидхэнэ. Һаяшаг Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой директор А. А. Модогоев БАМ-ай Бурядай участогаар ябаад ошоо.

— Байгша оной хоёрдохи квартал соо Витим хүрэтэр

ХҮҮРГЭ БАРИГШАДАЙ ҮГЭ НАЙДАМТАЙ

баригдаха хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые сүм эльгээхэбди, — гэжэ А. А. Модогоев хэлээ һэн.

Воронежой түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой бүлэг хүдэлмэришэд хүүргэ баригшалта айлшаар ерэжэ, шадаха зэргээр туһалха бүхы материал болзортонь эльгээхэ тухайгаа мэдүүлбэ.

«Мостострой-9» трестын хүдэлмэришэд байгша оной эхинһээ яһала гэмгүйгөөр ажалажа байна. Таксимо станциһаа Витим хүрэтэр баригдаха хүүргэнүүдэй олонхинь бэлэн болонхой. Хүүргэ баридаг 53-дахи, 52-дохи, 97-дохи отрядуудай хүдэлмэришэд энэ габшагай ажалай участок дээрэ ехэ һайнаар хүдэлжэ байна. 52-дохи отрядай коллектив Витим хүрэтэр 4 хүүргэ бариха даабаряа болзорһоонь урид дүүргээд, Куанда шадар хүүргэ барихаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ эхилбэ. Эдэнэр эндэ хоёр хүүргэ хабсарха юм. Н. Бурундуковой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив БАМ-ай 775-дахи, 776-дахи, 777-дохи километрнүүдтэ хүүргэнүүдые бариха даабаряа болзорһоонь урид, апрелиин 15-да дүүргэжэ, В. И. Ленинэй түрэһөөр 114 жэлэй ойн һайндэрые ажалай бэлэгээр угтаа бэлэй.

Хүүргэ баридаг 53-дахи отрядай коллектив Витим хүрэтэр хүүргэнүүдые бариха даабаряа мүн лэ болзорһоонь урид дүүргэжэ, БАМ-ай һүүлшын хүүргэнүүдые хабсаргахаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ байна. М. Контев, С. Янаускас, Н. Ермаков болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд хүүргэнүүдые түргэноор, эрхим шанартайгаар хабсаргажа, саг болзортонь ашаглалгада тушаадаг юм. Дурдаха болоо һаа, иимэ ажалша түрүү хүдэлмэришэд «Мостострой-9» трестын коллектив дотор яһала олон.

Барилгын материал эльгээдэг завод, комбинадуудай коллективүүдтэй нягта барисаатай болоһон дээрэһээ бидэ ехэ багашье хүүргэнүүдые саг болзортонь хабсаргажа, ашаглалгада тушаадаг болообди. Хүүргэ баригшадай гэмээр түмэр харгын рельсэ табиха хүдэлмэри минутыншье туршада һаатахаа болёо, — гэжэ И. Д. Рассказов хэлэнэ. Тус коллектив байгша оной түрүүшын кварталай соо 52 миллион түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 53 миллиондо хүргэжэ, муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. Хүүргэ баригшад КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые һайшаан дэмжэжэ, саашадаа бүри шангаар хүдэлжэ, БАМ-ай һүүлшын «алтан рельсэ» болзорһоонь урид табиха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм бэлигээ зорюулна.

К. ЖАМЬЯНОВ.

метр модон бэлэдхэгдэдэг болохо юм.

Хабаровск.

ЭРХИМ СОРТЫН ХАРТААБХА

Алас-Дурнын селекционернүүдэй бии болгоһон «Филатовский» гэжэ хартаабхын сорт гүрэнүүдэй хоорондохи андалдаанай дэлхэйн каталогто оруулагдаа юм.

Тэрэ үндэр баян ургаса үгэдэг байна. Жэшээлбэл, «Партизанский» гэжэ совхоздо гектар бүриһөө 350 центнер, харин «Пуциловское» гэжэ туршалгын-үйлэдбэриин ажахын зарим участогуудта гектар бүриһөө 700 центнер хүрэтэр хартаабха суглуулһан байна.

Табан жэлэй эхиндэ Приморидо нютагжуулагдаһан шэнэ сортын хартаабха мүнөө жэлдэ 5 мянган гектар эзэлхэ, харин ерэхэ жэлдэ тэрэнэй талмай хоёр дахин үргэдхэгдэхэ байна.

Уссурийск.

ГАЗАРАА ШАНАРЖУУЛАН ҺАЙЖАРУУЛНА

Колымада ба Чукоткын зарим районуудта бүри һаяхан ашагта малтамалнуудые абадаг байһан газарта үндэр баян ургаса үгэдэг таряалан нэмжынэ. Ашагта малтамал абаха үедэ һандаргагдаһан газарые үрэжэлтэй таряалан болгохо ашаг үрэтэй арга Магаданай эрдэмтэд дурадхана.

Горно предприятинуудай хамһабариин ажахынуудта урдань ашагта малтамал абаһан 100-гаад гектар газар һайжаруулагдажа, шанаржуулагдаа юм. Комсомольско ашагта малтамал шанаржуулгын комбинадай хамһабариин ажахыда хойто широтагай 70-дахи градусай оршондо рапсгорох-обёосой холисын үндэр баян ургаса ургуулһан байна.

Энэ табан жэлдэ Колымагай ба Чукоткын горно предприятинуудта һандаргагдаһан 900 гектар газар шанаржуулан һайжаруулха, харин удаадахи табан жэлдэ үшөө 2500 гектар нэмэхэ гэжэ хараалагдана. Хойто мүрэнүүдэй голнуудтахи ашагта малтамал абаһан газарнууд үрэжэлтэй нуга сабшалан болгогдохо юм. Энэнь байгуулагдаһан ба байгуулагдажа байгаа хамһабариин ажахынуудай малай фермэнүүдые нютагтаа ургуулһан тэжээлээр хангаха арга олгохо байна. Зөөжэ асарагдадаг тэжээлтэй сасуулхада, иимэ тэжээлэй өөрын үнэ сэн 10 дахин хямда байха юм.

Магадан.

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала һалбари

ХАРААЛҺАН ЗОРИЛГОНУУДЫНЬ ЕХЭ

Энэ жэлэй үбэлжэлгэ алишье талааraа мал ажалда хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ хүнгэн байгаагүй. Юуб гэхэдэ, нёдондо урда жэлнүүдтэ орходоо һаалиин мал үбһэ тэжээлээр яһала хангагдаһаншье һаа, ехэл хүйтэн шэмэрүүн, саһа багатай үбэл болоһон дээрэһээнь эдэнэй ашаг шэмэнь балай нэмээгүй. Тиигээдшье мүнөө нилээд хагсуу, хүйтэн үнжэгай ута хабар боложо, фермэ дээрэ хүдэлжэ ябагшадта хэды бэрхэшээлнүүдые ушаруулна гээшэб!

Иимэ хүндэ хүшэр сагуудай тохёолдоошье һаань, Аргатын совхозой үүлтэртэ үнеэдэй һү һаалиин фермын коллектив тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые амжалтатай дабажа гарахын тула бүхы арга боломжонуудаа элсүүлһэн юм. Мүнөө эндэхи малшад даалгагдаһан үнеэдээ, гунжадаа һайнаар адуулан, эдээндэ бии байгаа тэжээлээ буйлуулан эдюулжэ, сагаан эдеэ элбэг дэлбэгээр абаха талаар хүдэлмэреэ эршэтэйгээр ябуулжа байна. Илангаяа тэжээл буйлуулдаг цехээ һаадгүйгөөр хүдэлгэхые тэдэнэр оролдоно. Эдэ бүгэдын ашаар тус коллектив үбэлэй һарануудта һү ехээр абажа шадаа. Түсхайлбал, эндэхи һаалишад һү һааха, гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые амжалтатай бэелүүлээ һэн. Байгшашье оной нэгэдэхи кварталай даабариие 115 процент дүүргэһэн байна. Тиигээдшье эдэ дүнгүүдыень үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, нилээд дээшээ. Эдэнэр гүрэндэ худалдаһан продукциингаа шанарые һайжаруулжа шадаа. Үнгэрһэн дүрбэн һарын туршада фермын малшад тушааһан бүхы һүеэ нэгэдэхи сортодо хүргэһэн байна.

— Манай мүнөөдэрэй байдалые хараад үзэхэдэ, яһала бараг ябажа байна гээшэбди. Эдэмнай фермын коллективэй бүгэдөөрөө оролдоһоной ашаа үрэ мүн. Ажалай тэмсэлдэ хододоо эрхимлэжэ ябадаг түрүүшүүл Е. Б. Раднаева, Хандажап Цыденова болон бусад бэшэндээ жэшээ харуулан, ехэ һүнэй түлөө оролдодог хүнүүд юм. — Гансашье һаалишад бэшэ, мүн үхэршэдэйшье, тугалшадайшье оруулһан хубита яһала ехэ, — гэжэ фермые даагша Нима Яханович Доржиев бидэндэ хэлээ һэн.

Эдэнэр мүнөө туйлаһан амжалтаяа бүри батадхаха хүсэлэнтэй ажаллажа байна. Тодорхойлбол, тус коллектив үбэлэй һарануудта һү ехээр һааха социалис уялга абаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 900 килограммһаа доошо бэшэ сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ зорилго урдаа табяһан юм. Мүнөө фермын һаалишад хэлэһэндээ лаб хүрэхэ бэзэ. Энэ коллективтэ ажалайнь журам нарииваар сахигдахаһаа гадна, хүдэлмэриин үдэр бүхэнэй гурим хазагайруулагдангүй баримталагдана. Мүн һүрэг үнеэдынь һайн тэжээлээр эдеэлүүлэгдэжэ, һү шэмээ үдэр бүри дээшэлүүлнэ.

Үбэлэй үедэ сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ талаар тэмсэлдэ ороһон энэ коллектив һүүлэй сагта үнеэн бүхэндөө үдэртэ 7—8 условно единицэ тэжээл эдюулнэ. Малда үгтэһэн бүхы тэжээлынь, илангаяа һолоомон, хулһаниинь хэршэгдээд, халуун ууралда дэбтээгдэһэнэй һүүлдэ талха тарянай зүйлтэй холигдоно. Һаалишад үнеэн бүхэндэ сүүдхэдэ 5 килограмм һолоомонтой холигдоһон хулһа, 16—18 килограмм силос, 1 килограмм талха тарянай зүйл, һаагдаһан һүнэй литр бүхэндэ 300 грамм хүртэхоор холимог гурил үгэлсэнэ. Мүн дабһан, микро-бодосууд заатагүй үгтэдэг юм.

Мүнөө эндэ 12 һаалишан хүдэлнэ. Эдэнэр бүхыдөө 270 үнеэ, гунжадые харууһалдаг юм. Һүүлэй дүнгөөр фермэдэ 173 үнеэн һаагдажа, үдэртэ дунда зэргээр 1050 килограмм һүн абтана, тэрэнэйнь 760 килограммынь гүрэндэ тушаагдана. Энэнь нэгэ үнеэндэ тоолоходо 7 килограмм һүн һаагдаһан болоно. Мүн лэ эдэнэр түл абаха талаар амжалтатай. Тэдэнэр үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо дүн хамта 190 тугал гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна. Эндэ тугалшад Ляна Цыденова Балсан Цыремпилов хоёрой оруулһан хубита нилээд ехэ.

— Манай коллективтэ эбтэй эетэйгээр хүдэлдэг ажалша бэрхэ хүнүүд олон юм. Эндэ ажалладаг һаалишад бултадаа шахуу һү һааха талаар кварталайнгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэнхэй. Жэшээлхэдэ, залуу һаалишан хүбүүн Юрий Тарасов түрүүшынгээ жэлдэ эхынгээ орондо хүдэлжэ ябаһан аад, ажахы дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Энэ нүхэрнай мүнөө үдэртэ 120—130 килограмм һү һаадаг юм, — гэжэ нүхэр Доржиев мэдүүлнэ.

Эндэхи һаалишад мүнөө зуһаландаа гарахаяа бэлдэжэ байна. Ингээд һаядаа бултадаа воскресник хэжэ, зуһаланайнгаа байра, хорёонуудаа, гэрнүүдээ заһабарилха, шэнэлхэ зорилготой. Зунай сагта һааһан һүеэ хүргэхэ мүлһэ элбэгээр нөөсэлөө.

— Фермымнай байрань муудажа, заһабарида орохоор болоо. Тэжээл буйлуулдаг цехнайшье үниинэй техническэ талаар хангагдахаяа болинхой. Эдэниие заһабарилха, шэнэлхэ гэхэдэ мүнгэн зөөри гэжэ байхагүй. Зунай сагта һү тушааха талаар бэрхэтэй байдалда оролдогбди. Энэ асуудал шиидхэгдэхээр болоһоор үниинэй юм. Совхозой дирекци эдэ бүгэдыемнай хүсэлдүүлжэ үгэхэ, туһаламжа үзүүлхэ аабза гэжэ найданабди, — гэжэ Нима Яханович һанаата болоно.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд фермэдэ бии байгаа дутуу дундануудые усадхаха, саашанхи ажал хүдэлмэриинь хараада абалсаха ёһотой. Хэрбээ бүхы юумэнэйнь эмхитэй, бүтээсэтэй байгаа һаань, малшадай ажалынь бүришье һайн, үрэ дүнгынь үшөөшье дээшээ байха һэн гэжэ һанагдана.

Мүнөө үедэ фермын коллектив КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй болон СССР-эй Верховно Советэй нэгэдэхи сессиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула урма зоригтойгоор хүдэлжэ байнхай.

Д. ДОНДОКОВ.

Хурамхаанай район.

Биробиджанай трикотаж оймһоной фабрика манай ороной 400 гаран адресаар продукцияа эльгээдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фабрикын оёдолшон, КПСС-эй обкомой гэшүүн, Социалис Ажалай Герой Е. К. Арнаполина һурагшадайнгаа дунда.

ТАСС-ай фотохронико.

АЛАС ДУРНЫН хизаарта

ТАСС-АЙ КОРРЕСПОНДЕНТНУУДАЙ МЭДЭЭСЭНҮҮД

ТАЙГЫН «ЗАМБУУЛИНАЙ» КАРТА

Байгал-Амарай түмэр замай оршондохи Алас-Дурнын тайгын карта модо бэлэдхэгшэдтэ үгтөө. Замбуулинай хэмэл ододой болон аэрофото-буулгабариин туһаламжаар Хабаровскын эрдэмтэд 1,5 миллионһоо дээшэ дүрбэлжэн метр талмайн ой модоной нөөсэнүүдые хэрэглэхэ схемэ зохёогоо юм.

Леспромхозуудай байгаалида хохидол хэнгүй хүдэлхэдэнь тус карта туһалха юм. Эндэ 1 миллиардһаа дээшэ кубометр ой модоной нөөсэ бии.

Олон арбаад жэлэй хараатайгаар Хабаровскэ хизаарта ба Амарай областьдо гололоһогүй арга технологёор хүдэлхэ сүм оньһожоруулагдаһан 14 предприяти байгуулагдана. Тэдэнэй зариманиинь хүдэлжэ байнхай. Шэнэ предприятинуудай ашаглалгада оруулагдахада жэлдэ 15 миллион кубо-

ЗАГАҺАШАД ЗАВОД БАРИНА

Амарай тохойн мүльһэнэй бүхэ зандаашье һаань, тайгын Доодо Пронго тосхондо зундаа баригдаһан загаһаар

...Й ДЭЭДЫН ЗУРГААНДА

...ДХЭЛ, ГУРИМ ШАНГАДХАХА

...АССР-эй Министрнүүдэй ...лкын экономическа ба ...жэлтын гүрэнэй түсэбэй 1984 оной дүрбэн һарын ...жа үзэбэ. Тиихэдээ рес...алсад КПСС-эй ЦК-гай ...83 он), февралиин (1984 ...үдэй шиидхэбэринүүдые ...4 оной Гүрэнэй түсэбүүд ...е уялгануудаа амжалта...гын түлөө социалис мү...өөр дэлгэрүүлжэ, арадай ...һалбаринуудые хүгжөөхэ ...тэды амжалтануудые ...гэжэ Буряадай АССР...үдэй Совет тэмдэглэбэ.

...промышленность 1984 ...һарын түсэбые продукци ...101,2 процент дүүргэв. ...түсэбһөө гадуур 6,6 мил... ...промышленна продукци ...н худалдагдаһан байна ...дээшэлүүлхэ түсэб 101,1 ...үлэгдэһэн байха юм.

...а 1984 оной түсэб һү ...худалдалгаар дүүргэгдээ. ...үеынхидэ орходоо 5 ...һүн үйлэдбэрилэгдэһэн ...бодо малай, гахай болон ...толгой олошороо.

...ймаанай түсэб бэелүүлэг-

...ита эдэ түйлалтануудые ...гай апрелиин (1984 он) ...табигдаһан эрилтэнүүдтэ ...хангүй гээд Буряадай ...истрнүүдэй Совет тэмдэг-

... зарим министерство, ...ан, нэгэдэлнүүд, пред... ...болон организацинуудай ...оитой дутагдалнууд үзэг...бэнь, республикын ...продукци худалдалгаар ...а түсэб дүүргээгүй бай... ...5 миллион түхэригэй про... ...хараалагдаһанһаа дутуу ... уялгаараа продукци ...өө 54 предприяти дүүр... Тэдэнэр 14,4 миллион ...дукци дутуу эльгээгээ.

...родукци үйлэдбэрилгэдэ ...гаргаша түсэбөөр хараа...лүүлээ. Тиигэжэ хараа...аһанһаа 811 мянган түхэ...гаша гаргагдаһан байна.

...ыда ехэ дутагдалнууд ...ажахын зарим продук...э бага болоо. 1983 оной ...жэшэхэдэ, мяха үйлэд...удалдан абалга 18—20 ...ээгэ—1 процентээр доо... Эбэртэ бодо малай гар...центээр, гахайн—18, хо...ентээр дээшэлээ. Респуб... районуудта мяха үйлэд...эн доошолоо, мүн олон ...һаалга хороо.

...барилгын хэрэг мүн лэ ...ор. Илангаяа хүдөөгэй ...Соведүүдэй барилганууд ...ажалшадай ажаһуудалай ...галгын талаар гүрэнэй ...ээ тулюур.

...римтануудһаа уламжалан

КПСС-эй ЦК-гай февралиин болон апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдээр, тэндэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэнүүд соо үгтэһэн захяа заабаринуудаар үндэһэлэн, байгша оной дүрбэн һарын худэлмэриин дүнгүүдһээ һургаал абажа, үйлэдбэридөө бии байһан дутуу дундануудые дары усадхаха, гүрэнэй түсэб болон социалис уялгануудые заатагүй дүүргэхэ талаар хэмжээнүүдые хараалхыень республикын министерствэнүүд, албан захиргаанууд, предприятинууд болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, горрайгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрые Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалба.

Тиихэдээ ажалша коллективүүдтэ эмхидхэлэй болон ниитэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха, экономико хүтэлбэрилгын гуримые нарижуулха шухала гэжэ тэмдэглэгдээ. Предприяти, организаци бүхэнэй хүдэлмэриие наринаар хинан шалгаха, тэдэнэй ажалые сэгнэхэдээ түсэб дүүргэлгын процентнүүдые юрэ тоолоод лэ үнгэрхэ бэшэ, харин ажалай түйлалта, шанарые тодорхойлон хараха, үйлэдбэриин нөөсэнүүдые гүнзэгыөөр хэрэглэхэ шухала.

Үйлэдбэри дээрэхи эмхи гуримай, ажалай, технологическа болон түсэбэй дүүргэлтын журамай түлөө бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табиха. Хүдэлмэри һаатуулһан, ажалдаа голодоһо гаргаһан ушар бүхэнэй түлөө шангаар асууха, албан хойрог, залхуу ажалаараа экономикодо һаад ушаруулдаг хүнүүдтэ шанга эрилтэ табиха байна.

Түлишын-энергетическэ, түүхэй эдэй, материалнуудай нөөсэнүүдые алмаха, гамтайгаар ашаглаха талаар хүдэлмэри саг үргэлжэ һайжаруулха шухала. Эндэ алмалта, арьбалалтын түлөө тэмсэлые улам ашаг үрэтэй байхаар эрхилхэ шухала. Гол продукци гаргалгын ба тэдэниие хэлсээтэ уялгаараа эльгээлгын түсэбэй дүүргэлтые эрид һайжаруулха.

Капитальна барилгые һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абаха. Эндэ бии байһан дутуу дундануудые усадхажа, 1984 оной түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха. Эндэ түсэбөөр хараалагдаһан объектнүүд, гэр байра болон социально-соёлой ба ажаһуудалай хэрэглэмжын барилгада онсо анхарал хандуулагдаха байна.

Үбһэ тэжээлээ ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, мал ажалай продуктнуудые абаха талаар байгша оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб заатагүй дүүргэхэ. Ниитын малые саг болзор соонь зунай бэлшээридэ гаргажа, энэ һаһада тэрэнэй ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ. Колхоз, совхозуудтахи экономическа хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха, ажахын тоосоонои гурим нэбтэрүүлхэ, ажалай эмхидхэлэй ба салин хүлһэ түлэлгын гурим нарижуулха.

Худалдаа наймаанай, ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын талаар хүдэлмэри һайжаруулха. Энээниие горрайгүйсэдкомуудай гол шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ тоолохо байна.

ҺОНИНОО ДУУЛГЫТ

БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

1984 оной гараһаар гурбан һараһаа үлүүхэн саг үнгэрбэ. Энэ үе соо орон доторнай гүрэн түрын удха шанартай горитой үйлэ хэрэгүүд болоо. Үнгэрһэн жэлэй декабрь һарада болоһон КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ 1984 оной түсэб хүпэршэгиие һаа, бэелүүлэгдэмээр гэжэ тэмдэглэгдээ һэн. Урдаа табиһан түсэбөө заабол дүүргэхэһээ гадна тэрэниие үлүүлэн дүүргэхэ бүхы арга боломжонуудые, нөөсэнүүдые бэдэрэн олохо, хэрэглэхэ шухала гэжэ заагдаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин (1984 он) Пленумэй болон СССР-эй Верховно Соведэй сессиин шиидхэбэринүүдые Буряад ороной ажалшадай һайшаан дэмжэжэ байһан тухайнь арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй эхин һарануудта газетэдэмнай нилээд бэшэгдэһэн, тодорхойгоор хөөрэгдэһэн гээшэ.

«Юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй һургуулиие хубилган шэнэлэлгын гол шэглэлнүүд» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай проекттэй, гүрэн түрымнай дээдын орган — СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтатай дашарамдуулан, үнгэрһэн дүрбэн һара соо редакцида ороһон бэшэгүүдэй тоо нёдондоной энэ үеынхиһөө хараа байса олон болоһон байба. Һургуулинуудта үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ гансал һургуулида сэхэ хабаатай хүнүүд хабаадаа бэшэ, харин үргэн олон ажалшад, эгээлэй хонишон, малшаншье, гэрэй эзэн эхэнэршье — бүгэдэ олоороо зүбшэлсөө, дурадхал, һанамжануудаа хубаалдаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Жэшээлхэдэ, Закаменск хотын 3-дахи дунда һургуулиин директор Н. Никиткова, арадай депутадуудай Хоринн районно Соведэй гүйсэдкомой гэгээрэлэй таһагые даагша Б. Шойнжонов гэгшэдтэй зэргэ зоотехник В. Халтанов, хонишон Б. Дондоков гэгшэд энэ Проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадажа, өөһэдыгөө һанамжа, дурадхалые дурдаһаниинь һайшаалтай. «Һургуули бүхэндэ мал ажалай асуудалнуудые шудалалгын кабинедүүдые эмхидхэхэ хэрэгтэй», — гэжэ хонишон Дондоковой бэшэһыень газетымнай уншагшад ехэтэ һонирхоо.

Тус проект зүбшэн хэлсэлгын боложо байһан хэдэн һарын туршада газетымнай хуудаһануудта шэнэ нэрэнүүд, авторнууд олошороо. Энэ баримта хадаа партимнай ЦК-гай Проектын үнэхөөрөө бүгэдэ арадай хэрэг байһаниие үшөө дахин гэршэлһэн байна.

Түрэл Коммунис партиингаа Центральна Комитедэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон бүхы совет арадтал адли республикымнай ажалшад ажалайнгаа үдэр бүхэниие үндэр бүтээсэтэйгээр үнгэргэхын, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын тула эршэ хүсэтэйгөөр, габшагайгаар ажаллахые оролдоно. Ажал хүдэлмэридөө шалгардаг, эсэхэ сусахые мэдэнгүй хүдэлдэг хото, хүдөөгэй ажалшад тухай манай хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй корреспондентнүүд бэшэдэг, фотозурагуудаа уншагшадта дурадхадаг.

Хүдөө бэшэгшэд Д. Тогошиев, Т. Бадмаева (Бэшүүр), А. Молонов (Хяагта), Б. Жимбеев (Хэжэнгэ), Э. Будаев (Яруна), Н. Пахомова (Загарай) болон бусад олон нүхэд үнгэрһэн гурбан һара соо газетэдэмнай эдэбхитэйгээр бэшэһэн, нютаг нугынгаа эрхим түрүү, ажалша малша нүхэд, ажалай болон дайнай ветеранууд, һайн һайхан абари зантай, юрын мэргэжэлтэй хүнүүд тухай хөөрэһэн байха юм. Манай газетэдэ уншиһэй бэшэдэг хүдөө бэшэгшэдэй хажуугаар шэнэ нэрэнүүдэй, залуу мэргэжэлтэдэй үйлэдбэри болон ямар нэгэн ондоо ажал дээрэһээ манда һониноо дуулгадаг болоһыень һайшаамаар гэжэ һанагдана. Жэшээлхэдэ, Тээгдын дунда һургуулиин багша Э. Дагбаев, Хүрбын совхозой бэрхэ механизатор Анатолий Михайлович Еронтьев тухай «Механизаторай шунал» гэжэ зураглал соогоо ямар дулааханаар зохидхоноор бэшээ гээшэ һэм. Хүдөөгэй интеллигенциин түлөөлэгшын тарян ажалда ябадаг хүнүүдтэ хүндэтэйгөөр хандадагынь тэндэһээ элитээр харагдана. Нимэнүүд жэшээ баримтануудай саашадаа бүри олон болохыень хүсэгдэнэ.

Тиихэдэ СССР-эй Верховно Соведтэ һунгагдаһан депутадууд — ороноймнай эрхим хүбүүд, басагад тухай уран хурсаар, үльгам гоёор бэшэгдэһэн очерк болон зураглалнууд олоной анхарал татахаһаа гадна газетымнай нюурнуудай ёһотойл шэмэгынь болоһон байна.

Оронoймнай Эдеэ хоолой программын, Бүхэсоюзна экономическа зүблөөнэй тодорхойлһоной үндэһөөр урдамнай шиидхэхэ угаа ехэ зорилгонууд байна. Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. Иринчеев, Хэжэнгын тоһосырэй заводой директор А. Касаткин, Улаан-Үдын районой Оронгын совхозой лутовод А. Цыремпилов, КПСС-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь Д. Ю. Цыбикжапов болон бусад Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ хэр зэргэ хубитаяа оруулжа, тэрэниие дүүргэхэ талаар юу хэжэ, хараалжа байһан тухайгаа коллективэйнгээ болон хубиингаа нэрэһээ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэһэн байна.

Хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хүдөө бэшэгшэд «малай үбэлжэлгэ — харюусалгатай хаһа» гэһэн саг зуурын ниитэ гаршаг доро толилогдожо байһан ехэшье, багашье бүхы материалнууд хүдөө ажахыда малай түл түрэсын хэр ябажа байһые, һаалиин гүүртэнүүдтэ һүнэй хэр зэргээр һаагдажа, үхэр малай ямараар харууһалагдажа байһан тухай үдэр, хоног, һара бүри тодорхой мэдээсэл үгэжэ, хэнэй хаана эрхимлэжэ, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, абаһан даабари, уялгаяа бэелүүлжэ байһые үргэн олон уншагшадтамнай дуулгажа байгаа гэхэ хэрэгтэй.

Гэхэ зуура, ажабайдал гээшэмнай гансал үйлэдбэри ажал хоёр бэшэ ааб даа. Хүн бүхэндэ ажалһаа гадуур сүлөө саг гэжэ байдаг. Ажаһуудалнай заха хизааргүй ехэ эрилтэтэй гээшэ. Тиимэһээ сүлөө сагайнгаа хайшан гэжэ үнгэрдэг, ажаһуудалайтнай эрилтэнүүдэй алиныe талаһаань ямараар хангагдадаг тухай, хэрбээ дутуу дундануудай байбал, шүүмжэлэн бэшэхыетнай, хүндэтэ уншагшад, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд, таанадаа гуйха байнабди.

Ажалай эмхидхэл, гурим, журам бэхижүүлхэ тухай КПСС-эй обкомой болон Улаан-Үдын горкомой хамтын пленум дээрэ ехэ хөөрэлдөөн болоһон гээшэ. Тэрэнэй үндэһөөр ажалай журам эбдэдэг, архинша, залхуу хойрог хүнүүдые сатирын хурса гуурһаар гү, хурса үгэтэй Будамшуугай нэрээр гү, шүүмжэлжэ заһаха, хүмүүжүүлхые оролдоходо яанаб. Бишыханаар халааха гэбэл, «халаахайшье» байна ха юм.

Газетэдэ бэшэхэ гээ һаа, темэ, юрэдөө, заха хизааргүй байдаг. Үдэр үта болоо. Гуурһа, карандашаа барижа, хэдэхэншье үгөөр һаань, редакцидамнай һониноо дуулгажа байгыт. Газетэ гээшэмнай олоной хүсөөр бүтэдэг ха юм, хабаадыт, хүндэтэ нүхэд.

Мухар-Шэбэрэй районой Никольск һууринда үнгэрһэн жэлдэ шэнэ һургуули баригдаһан юм. Эндэ дүй дүршэлөөр баян багшанар олон. Тэдэнэй тоодо Т. И. Калашникова, П. А. Бодрова, В. И. Варфоломеева болон бусад оролсодог.

Һургуулиин үхибүүд ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлэгдэнэ. Тэдэнэр жэл бүхэндэ түрэл колхоздоо туһаламжа хүргэдэг юм. Жэшээнь, гансал нёдондо ахалагша классуудай һурагшад 5406 центнер үбһэ, 2600 центнер силос бэлдэлсэһэн, 1804 хонинной нооһо хайшалһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Арадай гэгээрэлэй отличник Т. И. Калашникова, 2-дохи класс.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ХИМИГҮҮДЭЙ АЖАЛАЙ АМЖАЛТАНУУД

СОФИ. Болгарида химигэй үдэр баярай оршон байдалда тэмдэглэгдэбэ. Һалбариин хүдэлмэрилэгшэд мэргэжэлтэ һайндэрөө ажалай ехэ амжалтануудаар угтаба. Түсэбтэ даабаринуудые үлүүлэн дүүргэһэн, түрүү арга технологи нэбтэрүүлһэн, ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэн тухайгаа заводууд болон комбинадуудай коллективүүд элидхээ.

Социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ республикын химическэ промышленность экономикын бүхы һалбаринуудаар техническэ хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхаһан байна гэжэ НРБ-гэй Химическэ промышленностиин министр Георгий Панков ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. НРБ СССР хоёрой хоорондохи экономическа нэгэдэл болгар химиин эршэмтэй хүгжэлтэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг. Советскэ Союзай туһаламжаар республикын газар дээрэ химиин ба нефтехимиин гушаад шахуу шухала барилга ашаглалгада оруулагдаа. НРБ-гэй Химическэ промышленностиин министерство совет министерствэнүүдтэй хамта харилсаа холбооной, тэрэ тоодо 1990 он болотор хүгасаада үйлэдбэриин тусхай хамжаанай 5 программада гар табинхай. Эдэ программануудай бэелүүлэгдэхэдэ, байгша табан жэлэй үедэ химическэ үйлэдбэриин хэмжэзэ 50 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн БКП-гэй XII съездын зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ арга олгохо байна.

ШПРЕЕВАЛЬДАЙ АЛДАР СУУ УРГАНА

БЕРЛИН. Хабарай эдэ үдэрнүүдтэ хэдэн мянган аяншалагшад ГДР-эй элдэб районуудта ошоно. Гэбэшье республикын зүүн-урда хубидахи Шпреевальд гэжэ үзэсхэлэн һайхан газар ошохо дуратайшуулай тоо эгээл олон. Мүнөө болотор республикын хүн зоной ба айлшадай тэрэниие Венецитэй сасуулдаг байһан баримта эртэ урдын энэ хизаарай гоё һайхан шэнжэ тухай гэршэлнэ.

Люббенау гэжэ тааруу зохид бишыхан хотохон Шпреевальдай «үүдэн» гэжэ тоологдодог. Тэрэнэй пристаньһээ модо түнхижэ хэһэн онгосонууд бүлэг аяншалагшадай замда гарадаг юм. Тус хизаарай аядаэ суугай дээшэлһэн тухай иимэ баримта гэршэлнэ. Хэдэбэ 25 жэлэй саада тээ оройдоол хэдэн экскурси эндэ ерэдэг байгаа һаа, мүнөө жэлдэ миллион хахадһаа дээшэ хүнүүд эндэ ерэхээр хүлеэгдэнэ. Аяншалгын үедэ айлшад Шпреевальдай урданай ба мүнөөнэй байдалтай, онсо шухаг архитектуратай, Лужицка сорбнууд гэжэ багахан славян арадай ёһо заншалнууд ба аман үгын зохёолнуудтай танилсаха аргатай байна.

ҮЙЛЭДБЭРИИН ХЭМЖЭЭН ҮРГЭДХЭГДЭНЭ

УЛААН-БААТАР. Республика доторой тон томо Д. Сүхэ-Баатарай нэрэмжэтэ гүрэнэй полиграфическа комбинадта үйлэдбэриие үргэдхэжэ эхилэнхэй. Энэнь мүнөө жэлдэ газетэ, журналнуудые хэблэн гаргалгые хоёр дахин ехэдхэхэ, продукциин шанарые горитойгоор һайжаруулха, технологическа хүдэлмэриие хурдадхаха арга олгохо юм.

Мүнөө үедэ ороной полиграфическа бүхы продукциин 70 процентнь тус комбинадта үйлэдбэрилэгдэнэ гэжэ предприятиин директор Л. Зундуй ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэһэн байна. Жэлһээ жэлдэ тэрэнэй материально-техническэ бааза бэхижэнэ, арга технологи нарижуулан һайжаруулагдана, продукциин шанар дээшэлнэ. Ниислэлэй хэблэлшэд социалис оронуудай мэргэжэлтэдэй түрүү дүй дүршэлые саг үргэлжэ шудалан хэрэглэдэг. Түбэй 12 газетэ ба 32 журналһаа гадна эндэ жэл бүри үшөө 400-гаад элдэб номууд, канцелярска олон тоото эд хэрэгсэлнүүд бүтээн гаргагдадаг.

СССР-эй ба ГДР-эй дүтэрхы предприятинуудтай комбинат олон жэл соо нягта харилсаа холбоо бэелүүлнэ. Тэндэ залуу монгол хүдэлмэришэд һурадаг, дүй дүршэлтэй болодог юм. Тэндэһээ бүтээсэ ехэтэй шэб шэнэ түхеэрэлгэ эльгээгдэдэг, мэргэжэлтэд дүй дүршэлөө халан абалсахын тула ерэдэг байна. Энэнь үйлэдбэриин орёо хүшэр зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ арга олгоо.

ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛГЫН ЭМХИНҮҮД ХҮГЖӨӨГДЭНЭ

ВЬЕНТЬЯН. Арадай засагай жэлнүүдтэ Лаосто арадай элүүрые хамгаалгын ба түлбэригүй медицинскэ хангалгын ашаг үрэтэй гурим байгуулагдаа юм. Хэдэн арбаад больница, поликлиникэ болон медицинскэ пунктнууд баригдаа. Советскэ Союзай, социалис хани харилсаата бусад аха дүү оронуудай туһаламжаар түгэс мэргэжэлтэй врачнууд болон медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд бэлдэгдээ гээд эндэ боложо үнгэрһэн республиканска конференци дээрэ ЛНДР-гэй элүүрые хамгаалгын министр Кхамлиенг Фолксена онсолон тэмдэглэһэн байна.

Үнгэрһэн арбан жэлдэ Лаосто медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо гурба дахин ургаа. Элүүрые хамгаалгые бэхижүүлгэдэ, хүн зоной медицинскэ хангалгые һайжаруулгада гүрэн түрэ горитой ехэ мүнгэ зөөри һомолдог. [ТАСС].

...ААР ...ТАНАБ

...мэл шүдэнүүдые шэнээр табиулха, хуушарһаниинь һэльбүүлхэ хүдэлмэри мүнөө дары түргэн бүтээгдэнэ. Протез табиулагшадай тоо иигэжэ олошорно.

...АТАЙ АЛБАН

...йоной түбэй ...э аргалдаг ...ниие хангаха ...рөө саг үр...лна. Зака...тусхай поли...дажа, шэнэ ...раһон тех... Сахирай, ...олой участ...үдта тусхай ...эн байна. ...шэлхэдэ хэ...арадууд, ха... ...үһаар ар...гэнүүд бии, ...талаар шэнэ ...эм домууд

...поликлини...ороной эм...бүүдтэ ошо...үршэллэ һу...хэеэ дээшэ...дэнэр кол...ргэжэл ша...улха хэм... хоорондоо ...тай.

...аг поликлин...коллектив ...э үрэ дүн... Жэшээнь, ...ээ үбдэхэ ...ээр доошо...оо нютагуу... — 33, За... — 46 про...гарадаг бо...лдаг мэргэ...түрүүшын эм...шанартайгаар ...ушарые ...гэршэлнэ. ...ажалша кол...тусхай графи...алгалта бо... эмшэлэлгэ ... вольфрам...һанадай про... Закаменскын ...гуулиин, 14-...мүнгэ зөө...лжа, шүдэ ...тэндэ нэээг...д-яслинууд...ууд абаа-

...дта ажаһууг...а тусхай ...дент» түхеэ...а, эмшэдэй ...рилнэ. Энэ ...хэмжээнэй ...ээ хүргэгдэ...эй хүн зо...хороодог хэ-

Поликлиникын мэргэжэлтэд ажалша малша зоной дунда санитарно-гэгээрэлэй талаар ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Ажалша коллективүүдтэ лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ, тусхай бюллетень гаргагдана, элүүр энхын булангууд эмхидхэгдэнэ.

Буряадай АССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын шиидхэбэреэр Закаменск хотын шүдэ аргалдаг поликлиникэ түрүү дүй дүршэлэй һургуули болгогдонхой. Районуудай шүдэ аргалдаг эмшэд эндэ ерэжэ практика гарана.

Мүнөө сагай медицинын эрдэмэй эрилтэдэ харюусахаар хүдэлмэрилхэ эрмэлзэлтэй, эбтэй эетэй коллективтэ 20 гаран мэргэжэлтэд хүдэлмэрилнэ. Поликлиникые һүүлэй 14 жэлэй туршада Тамара Ивановна Цыбенова толгойлдог. Нэгэдэхи категориин мэргэжэлтэн Цыбеновада «Буряадай АССР-эй габьяата врач» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой. Закаменскын арадай сүүдэй заседателяар тэрэ таба дахин һунгагдаһан, түбэй больницын нүхэдэй сүүдэй түрүүлэгшэ, профсоюзай комитедэй гэшүүн байһан намтартай. Мүнөө Тамара Ивановна Закаменскын городской Соведэй депутадай харюусалгата уялга дүүргэнэ.

Эмнэлгын тус эмхиин врач-протезист Б. Г. Аюшеев, врач-стоматологууд О. М. Коренева, Г. Н. Цыренов, дунда шатын мэргэжэлтэд П. А. Попова, Т. С. Ловцова, Р. А. Черкасова болон бусад олондо хүндэтэй болоһхой.

1983 оной социалис мүрысөөнэй дүнгөөр стоматологическа поликлиникын коллектив районой түбэй больницын эмхи зургаануудай дунда эрхимлээ һэн. Байгша оной түрүүшын хахадта эрхимүүдэй зэргэдэ оролсохо эрмэлзэлтэйгээр ажалшадай элүүр энхые сахиха хүдэлмэреэ тэдэнэр улам һайжаруулна.

Ш. БАКШЕЕВ. манай корр.

ТАСС АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ООН-ой ТУСХАЙ ДОКУМЕНТ БОЛГОГДОБО

НЬЮ-ЙОРК. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын 1984 оной мартын 2-то хэлэһэн үгын уласхоорондын бүлэг буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар ООН-ой комиссиин тусхай документ болгогдожо, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида тараагдаба.

СОВЕДЭЙ СЕССИ

ВЕНЭ. ООН-ой энэ эмхиин хүтэлбэрилхы органой — ЮНИДО-е промышленна талаарнь хүгжөөхэ соведэй XVIII сесси Венэдэхи уласхоорондын түбтэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Намибиин ба Палестинын арадуудта, мүн Африкын нэгэдэлэй эмхеэр мэдэрэгдэһэн Урда Африкын национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдтэ техническэ туһаламжа үзүүлэлгэдэ хабаатай гол шухала асуудалнуудые тэрээндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ.

Баруун-Урда Африкын арадай эмхиин (СВАПО) орн ганса хуулита түлөөлэгшэнь болодог Намибиин арадта саашадааше али бүхы туһаламжа үзүүлхэ шухала гэжэ делегадуудай олонхид үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ ООН-ой баталан абаһан тогтоолнуудтай зохилдуулан, Намибида бэеэ дааһан байдал дары түргөөр олгохын түлөө социалис ба хүгжэжэ байгаа оронуудай делегацинууд мэдүүлбэ.

ГДР-эй, Венгриин, Болгариин, Чехословакиин түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, Намибиин газарые хуули бусаар эзэмдээд, энэ ороной байгаалиин баялигуудые транснациональна корпорацинуудай дарлалга мүлжэлгэдэ үгэжэ байдаг ЮАР-ай политикые буруушаан шүүмжэлһэн байна. СВАПО Намибиин арадые түлөөлхэ эрхэтүй гэжэ һэжэглэжэ байһанаа США-гай делегадай мэдүүлээшье һаань, тэрээндэ техническэ туһаламжа үзүүлхэ тухай ЮНИДО-гой гаргадаг хүсэлэл оролдолгонуудые сессидэ хабаадагшадай диилэнхи олонхинь дэмжэбэ.

БҮРИ ШУХАЛА ЗОРИЛГО БАЙХАГҮЙ

БЕРЛИН. Бүгэдэнтэй нэгэдэлээ бэхижүүлжэ, эб найрамдал сахин хамгаалха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахаһаа бүри шухала зорилго мүнөө байхагүй. ГДР түшаа хэлэхэ болоо һаа, мүнөөнэй атомай үе сагта амгалан тайбанаар зэргэ оршохо политика бэелүүлгэһээ ондоо харгы зам байхагүй. Дайнай аюулые дэбэргэхэ гээшэ манай түбидэлхэйе үгы хэхэ гэһэн удхатай гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Эрих Хонеккер тэмдэглээ.

Американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые ФРГ-гэй газар дайда дээрэ тараан тодхожо эхилһэнһээ хойшо Европодо сэрэг дайнай аюул нилээд ургаа гэжэ Франциин дайнай ветерануудай ба хохидогшодой нэгэдэлнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Рене Пейшэй бэшэгтэ харюусахадаа онсолон зааба. 1945 онһоо хойшо түрүүшынхеэ немец газар дээрэ дайн байлдаанай эхилжэ болохо аюул дахинаа тохёолдуулагдаба бшуу.

Али бүхы талануудай адли тэгшэ эрхын, аюулгүй байдалай гол ёһые наринаар сахижа, сэрэгэй багашаг хүсөөр аюулгүй байдалаа хангаха гээшэ мүнөө үе сагай гол эрилтэ болоно. Энээнэй тула түрүүлэн добтолхо американ ракетэнүүдые тодхон табилгын урда тээхи байдалые Европодо тогтоохо шухала гэжэ Э. Хонеккер тэмдэглээ.

АХАМАД РЕДАКТОРНУУДАЙ КОНФЕРЕНЦИ

ПРАГА. Партиина ажабайдалай асуудалнуудаар коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай журналнуудай ахамад редакторнуудай дүрбэдэхи конференци эндэ нээгдэбэ.

Афганистанай Арадай-демократическа партиин, Болгариин Коммунис партиин, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин, Вьетнамай Коммунис партиин, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин, Кампучиин Арадай-революционно партиин, Кубын Коммунис партиин, Лаосой Арадай-революционно партиин, ФРЕЛИМО партиин, Монголой Арадай-революционно партиин, Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин, Румыниин Коммунис партиин, Советскэ Союзай Коммунис партиин, Чехословакиин Коммунис партиин, Эфиопиин Ажалшадай парти эмхидхэхэ комиссиин журналнуудай, мүн «Проблема мира и социализма» журналай түлөөлэгшэд конференциин хүдэлмэридэ хабаадана.

НАТО-гай ШТАБ-БАЙШАНДА

БРЮССЕЛЬ. Хойто Атлантическа бүлэглэлэй сэрэгэй органуудай — Европын бүлэгэй, сэрэгэй комитедэй ба сэрэгэй түсэблэлгын комитедэй хабарай суглаанууд НАТО-гай штаб-байшан соо нээгдэбэ. Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатай НАТО-гай соведэй сесси байгша оной майн һүүл багта Вашингтондо үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Сэрэгэй-промышленна комплексын аша туһые, Сагаан байшангай мүнөөнэй эзэнэй һунгалтын урда тээхи аша туһые хараада абажа, Рейганэй захиргаанай Советскэ Союзда, социалис оронуудта зүрюу харша ябуулгануудаа улам дэбэргэжэ, уласхоорондын байдалые бүри түгшүүрилтэй болгожо байхадань, эдэ суглаанууд эхилбэ бшуу. Түрүүлэн добтолхо ракетно-ядерна буу зэбсэгүүдые Баруун Европодо тараан тодхожо, химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые гаргажа, замбуулинай дайдада буу зэбсэг бүтээхэ түсэбүүдые табижа, тэрэ ракетнэ буу зэбсэгүүд түшаа хөөрэлдөөнүүдые таһалдуулһан байха юм.

ХОЛБООТО ШТАДУУД ХОХИДОХОЛ

САН-ФРАНЦИСКО. Советскэ Союзые экономическа талаһаань хашаха харшалха гэһэн Рейганэй захиргаанай һэдэлгэнүүдые США-гай ушар ёһо ойлгохо политическэ ажал ябуулагшад эрид буруушаана. Һүүлэй жэлнүүдтэ СССР-тэй худалдаа наймаа хэлгэдэ Вашингтон газаашалха харшалалгын хэмжээнүүдые эгээл үргэнөөр ябуулна гэжэ элитэ мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша, США-һаа СССР-тэ урдань байһан элшэн сайд Дж. Кеннан мэдүүлээ.

Советскэ Союзтай худалдаа наймаанай-экономическа харилсаагаа США-гай мүнөөнэй захиргаанай хизаарлажа байһан ябадал Холбоото Штадуудта ехэ хохидол ушаруулна гэжэ тэрэ Лос-Анджелеста үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

ХҮН БА байгаали

ОЙН ТҮЙМЭР ҺЭРГЫЛХЭ

Республикын ой тайгын баялигые гал түймэрһөө аршалан хамгаалха хэрэгтэ манай авиабазын хүдэлмэрилэгшэд ехэ хубитаяа оруулдаг. Ойдо носоһон түймэрые саг соонь элирүүлхэ зорилготой хүдэлмэри эртын хабарһаа эхилдэг, авиацийн аргаар тусгаар харууһа хэлгэ эмхидхэгдэдэг гээшэ.

МИ-2, МИ-8 вертолёдуудаар, АН-2 самолёдоор ой тайгын харууһалга хэгдэдэг. Хэрбээ түймэрэй носохо ушарай гараа һаань, десантнигууд ба парашютистнууд тэрэнние сарахаар хүдэлмэреэ эхилдэг.

Түймэрэй аюулые һэргылхэ, саг соонь сараха асуудалнуудаар олон тоото зүблөөнүүд болодог, энэ талаар олдоһон дүй дүршэлнүүд согсологдодог, тобшололнууд хэгдэдэг. Хэдэн зуун хүнүүдэй хүсөөр элдэб техникэ, химикадууд бэлдэгдэдэг, ой соо түймэрэй зогсоохо тусхай зурууд гаргагдадаг.

Ой модон соо гал түймэрэй һүжэрэн носоходо, заатагүй эндэ тэндэһээ сошордомо дохёонууд дуулдажа эхилдэг юм. Байгал шадарай үзэсхэлэн гоё байгаалиин хохидолдо ороходонь, хэды харамтайб даа. Тамхи таталгада хэрэглэгдэһэн ори гансахан зуруулай унтарааггандангүйгөөр хаягдаһан харюусалгагүй ушарһаа хэдэн мянган гектар ой тайга дүрэшэнэ, тэндэ амидаржа байһан ан гүрөөл, үнэтэ ургамалнууд хосорон һалана.

Ойн түймэрнүүд арадай ажахыда тон ехэ хохидол ушаруулдаг, оршон тойронхи байгаалиин баялигые хайра гамгүйгөөр дундаруулдаг гээшэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, нимэ түймэрнүүдэй һүжэрэлгэдэнэн түрүүн хүнүүд өөһэдөө зэмэтэйбди. Хүдөө ажахыда хагда ногоо галдахаа ушарһаа хэды гэнэ усал болоноб. Нуга сабшалангай үрэжэл һайжаруулха, ногооной ургасада тааруу эрхэ байдал тогтоохын тула хэрэгтэй гэжэ зариман тоолодог. Үнэн дээрээ шиниг нойтоор бага газарай хагда галдахада, тала нугын хүрьһэн хүүрай, муу шанартай болодог. Тиимэһээ галдагдаһан газарай ургаса өөдэлхэгүй жэшээтэй юм. Тиихэдэ сабшаланда алдагдаһан түймэр һалхинда туугдан ойдо орожо, ямаршье тэмсэлдэ тогтохо, торохоёо болидог гээшэ. Үрэ жэмэстэ модод, тайгын баян хэшэг һархяаг гэхэ мэтэ олон жэлдэ ургахаяа болин таһалдана. Ургамал ногоонһоо гадна, ойн ан амитад, жэгүүр далитан хосорно гээшэ.

Гал түймэрэй үшөө нэгэ шалтагаан гэхэдэ, ой соо носоогдоод, унтараагдаагүй орхигдоһон түүдэгүүд мүн болоно. Аяншалагшад, һархяаг, жэмэс түүхэеэ ойдо гарагшад, ангуушад, загаһашад, байгаалиин сэнгэлигтэ юрэ амархаяа гарагшад — эдэ бүгэдэ гал носоодог заншалтай. Дулаасахаяа гү, али эдеэ хоол бэлдэхын, аляаһа батаганаанһаа хорголохын тулада хүнүүд түүдэг носоодог гээшэ.

Гэбэшье түүдэг гээшэмнай тон аюултай, ехэл наринаар унтарааха хэрэгтэй гэжэ ойлгохо, мартаад унтараангүй орхижо огто болохогүй.

Гадна тайга соогуур ябаха дуратай тамхидшадта ингэжэ һануулалтай: унтараагдаагүй тамхи гү, али зуруулай модо газарта хаяжа яашье болохогүй.

Һүүлэй арбан жэлэй туршада хэгдэһэн шэнжэлгэнүүдэй ёһоор, хүн зоной түймэрэй аюулта ушаралые һэргылдэггүй дээрэһээ арадай ажахын элдэб һалбаринуудта айхабтар ехэ хохидол ушаруулагдана. Ой тайгада хүдэлмэри хэдэг хүнүүдэй гэмээр гал аюул һүжэрдэг байха юм.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1971 оной июниин 30-да «СССР-эй ой тайгада гал аюул һэргылхэ дүримүүд» гэһэн тогтоол баталан абаһан байна. 1977 оной июниин 15-да энэ тогтоолдо нэмэлтэ хэгдээ һэн. Тэрэ нэмэлтэ дотор «СССР-эй ой тайгада гал аюул һэргылхэ дүримүүдые» эрхэтэн бүхэн сахиха ёһотой гэжэ хэлэгдэнэ. Энэл ушарта хэтэ мүнхэдөө ногоорон байдаг манай үзэсхэлэн һайхан хани — ой тайгамнай сэбэр агаарай нөөсэ, ажамидаралай эхин булаг байхаар һанагдаха жэшээтэй.

В. КРИВОБОКОВ,
ой модо харууһалха талаар Забайкалиин авиационно баазын начальнигай орлогшо.

ТҮҮХЭ ТУХАЙ ТҮҮРЭЭДЭГ

Большереченскын загаһанай заводой байгуулагдаһаар 50 жэл үнгэрөө юм. Тиигэбэшье һаань, тэрэнэй дэргэдэхи музей предприятиһаа бага бэшээр мэдээжэ болонхой.

Музей 1948 ондо эмхидхэгдээ. Тэрэнние анха түрүүн эмхидхэхэ хэрэгтэ эгээл эдэбхитэйгээр хабаадагшадай нэгэн Павел Сергеевич Стариков һэн. Тэрэ 1942 онһоо тус заводто хүдэлдэг. Энэ нүхэрнай юһэн жэлэй саада тээ наһанайнгаа амаралтада гарабашье, түрэл завод дуратай хэрэг хоёроо орхижо шадахагүй байһан тула мүнөөшье болотор тэндээ хүдэлһөөр. Харин энэ заводто хүдэлжэ байһан үе соогоо Павел Сергеевич предприятиин хүгжэлтэдэшье, тэрэнэй музейн хүдэлмэридэшье нилээд ехэ хубитаяа оруулһан гээшэ. Тэрэ «РСФСР-эй габьяата рыбовод», «Буряадай АССР-эй габьяата инженер» гэһэн нэрэ зэргэнүүдтэ дэмы хүртөөгүй. Октябриин Революциин орденоор болон «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар дэмы шагнагдаагүй бшуу. Заводой ветеран СССР-эй ВДНХ-да хабаадаһаншье байха. Тэрэнэй дүрэ зурагаар предприятиин түрүүшүүлэй Хүндэлэлэй дэбтэр нээгдэдэг юм.

Байгалай омоли загаһые хэмэл аргаар үсхэбэрилхэ талаар нүхэр П. С. Стариковай оруулдаг хубитые сэгнэхэнь бэрхэтэй. Энэ асуудалаар тэрэ научна 30 гаран статья болон хэдэн брошюрануудые бэшэһэн байна. Тэрэнэйнь бултадаа мэргэжэлтэд болон байгаалида дуратайшуулда, Эхэ оронойнгоо баялигые магтан дуулагшадта яахын аргагүй туһатайнь элитэ.

Павел Сергеевичые эндэхид музейн эгээл ехэ эзэн гэжэ нэрлэдэг. Теэд гайхаха юумэн үгы. Тэрэнтэй хамта музейдэнь огожо хараябди. Музейдэ сэб сэхэ ябаад орошохогүйт. Түрүүн заводой 3-лахи цех соо орохот. Тус цехэй мэдэлэй газар дээрэ музей нээхэ булан абахын түлөө Павел Сергеевич ехэтэ оролдоһон юм. Теэд зориһондоо хүрэжэ шадаа.

Үүдэн бии гэжэ һанахаарш бэшэ газарта үүдэн гэнтэ нээгдэжэ, 3-дахи цех сооһоо заводой музей орообди. Гансата ямар нэгэн ондоо юртэмсэдэ орошоһондол бологдоно. Таһалгаряагүй дуулдажа байһан нэгэл будэхи абяан Вейсэй аппарат соохи түрьһэнүүдэй жараахай болгогдожо байһые гэршэлнэ.

Музей миил 60 дүрбэлжэн метр талмай эзэлдэгшье һаа, эзэнэйнгээ ашаар һайнаар эмхидхэгдэнхэй, аргагүй һонирхолтой болонхой. Түрүүшын үеын экспонадууд тон гамтайханаар хадагалагдана. Харин мүнөө эндэ 300-гаад экспонат тоологдоно. Байгал далай соо дайралдадаг бүхы түрэлэй загаһан музейдэ табигданхай. Тэдэнһээ гадна Байгал шадарай амитадшье бии. Тус музейдэ ороһон лэ хүн байгаалиие ондоо нюдөөр харадаг ондоохоноор сэгнэдэг болохо жэшээтэй гээшэ.

Энэ хэлээшээ баримталхын тулада хүн зоной һанамжа, дурадхалай дэбтэр ираябди. «Франци — СССР» гэһэн хани барисаанай бүлгэмэй секретарь Элен Ларрош **«Заводто ехэ амжалта, Байгалда омоли загаһанай олошоржол байхые хүсэнэб»,** — гэжэ бэшэнэ Саашань. **«Каменскын 1-дэхи дунда һургуулиин 7 «б» классай бүлэг һурагшад танай музейдэ орообди. Энэтнай гайхалтай һайхан музей байна. Өөһэдтөө туһатай ехэ юумэ эндэһээ ойлгожо абабабди. Нимэ һайн музей эмхидхэһэн хүнүүдтэ ехэ баяр хүргэнэбди...»**

Энээн дээрэһээ бодоходо, музей хүмүүжүүлхы ехэ үүргэтэй болоно. Жэлһээ жэлдэ эндэ дунда зэргээр 5 мянга шахуу хүнүүд ородог. Ниитын үндэһэ һуури дээрэ нээгдэһэн энэ музейдэ жэлэй ямаршье сагта ерэгты — үүдэниинь хэзээдэшье сэлеэтэй байха. Музейн хүдэлмэридэ заводой бүхы коллектив хабаададаг. Предприятиин директор А. Т. Мельников байгаали хамгаалха асуудалые хододоо дэмжэдэг. Байгаали хамгаалгын бүлгэмэй эхин эмхи эндэ мүн лэ һайнаар хүдэлдэг. Гэхэ зуура, энэ эмхиие Павел Сергеевич 1967 онһоо хойшо таһалгаряагүйгөөр хүтэлбэрилдэг байна. Эмхиин гэшүүд — предприятиин бүхы хүдэлмэришэд ганса загаһа хамгаалдаг бэшэ, мүн гоё һайхан сэсэгүүдые таридаг заншалтай. Тэдэнэй хүсөөр жэл бүри таригдадаг олон янзын сэсэг набша оршон тойронхи байгаалиин ёһотойл шэмэгынь болоно.

С. БОГУСЛАВСКИЙ,
хүдөө бэшэгшэ.

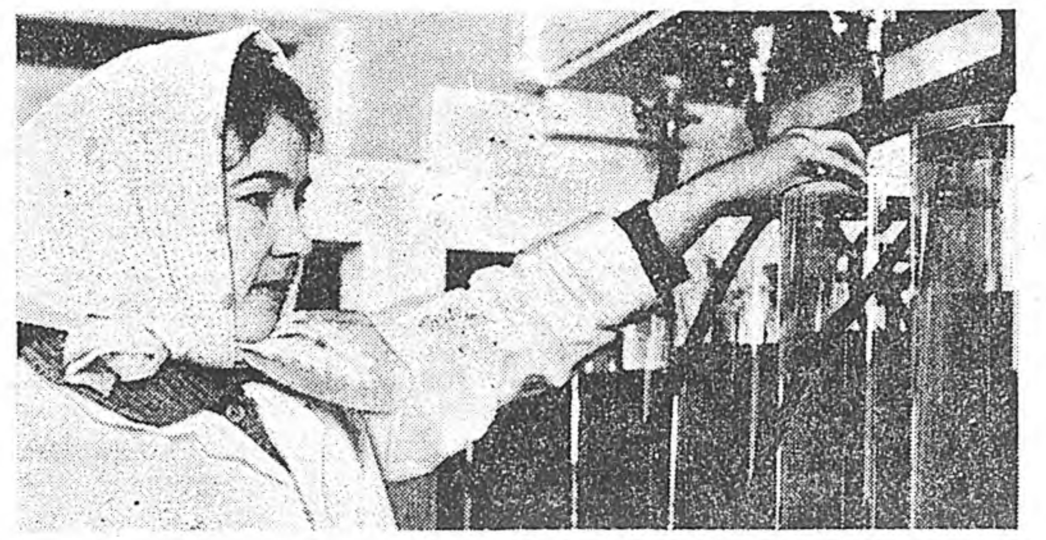

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Техник Татьяна Якушева Вейсын аппарат хангана.
С. РЫЖОВОЙ фото.

СССР-эй НОК-гой ШИИДХЭБЭРИ ҮНДЭҺЭ БАРИМТАТАЙ

Москвада пресс-конференци үнгэргэгдэбэ

Лос-Анджелеста үнгэргэгдэхэ зунай XXIII Олимпиин наадануудта совет спортсменүүдэй хабаадажа шадахагүй байһан тухай СССР-эй Национальна олимпийскэ комитедэй шиидхэбэри эсэслэн абтаа гэжэ СССР-эй Национальна олимпийскэ комитедэй түрүүлэгшэ М. В. Грамов Москвада үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ хэлэбэ.

Совет атледууд Лос-Анджелеста үнгэргэгдэхэ Олимпиин наадануудта эдэбхитэйгээр бэлдэһэн дээрэһээ ээлжээтэ амжалта түйлахые үндэһэ баримтатайгаар хараалаа һэн гэжэ СССР-эй НОК-гой түрүүлэгшэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэв. Тиигэбэшье СССР-эй НОК ондоо шиидхэбэри абажа шадахагүй байба. Американ засагаархид олимпийскэ хартиие эбдэжэ, Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулгануудые үүдхэжэд, ээрхэг түримхэй элдэб эсын бүлэглэлнүүдые дэмжэжэ, совет спортсменүүдые хүшэр хүндэ байдалда оруулһан байна. Тиихэдээ Лос-Анджелеста мүрысөөндэ хабаадаха аргагүй эрхэ байдал байгуулса. Энэнь олимпийскэ хүдэлөөнэй ёһо заншалнуудай США-да тоогдодоггүй байһан тухай, Уласхоорондын олимпийскэ комитедтэ үгтэпэн уялгануудаа США-гай захиргаанай хазагайруулжа байһан тухай элирхэйлэн гэршэлнэ.

Һүүлэй жэлнүүдэй турша соо али бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабахые СССР-эй НОК эдэбхитэйгээр оролдолон байгаа. США-гай захиргаан Лос-Анджелестахи Олимпиин наадануудые һунгалтын урда тээхи кампанида хэрэглэхые шиидээ һэн.

Лос-Анджелестахи наадануд тухай асуудалые хаража үзэхэ гүйлтатайгаар СССР-эй НОК апрелиин 10-да абаһан мэдүүлгэ соогоо МОК-то хандаа һэн. США-гай захиргаанай тухиралга дэмжэлгээр США-гай хархис хүсэнүүд СССР-эй бусад социалис оронуудай спортсменүүдэй Олимпиадада хабаадалгада эсэргүү «хэрээнэтэ добтолго» эхилһэн байгаа. Советскэ Союзда эсэргүү, социализмда зүрюу харша үндэһэ һуури дээрэ ээрхэг түримхэй, һүйдхэлтэ ба нютаг оронoo урилагшадай элдэб бүлэглэлнүүдэй нэгэдэл эмхидхэгдэжэ, совет спортсменүүдые барижа, хашаха харшалха хэһээхэ тухай зэнаһан байха юм. США-гай аюулгүйе сахиха албанууд һүйдхэлтэ, ээрхэг түримхэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэдые Олимпиин наадануудай эмхидхэлэй комитедтэ оруулба. Совет хүнүүдые хулгайлжа абаха, Эхэ орондонь бусаахагүй тухай номнохо, элдэб аргаар, тэрэ тоодо нервнэ системыень һалгаадаг эм домуудаар нүлөөлхэ арганууд зохёоһон байгаа.

ЛАООК-гой президент П. Юберросой хабаадалгатайгаар тусхай заседани апрелиин 24-дэ Лозаннада боложо, СССР-эй НОК-гой мэдүүлгэ үнэн зүб, үндэһэ баримтатай байна гэжэ МОК-гой гүйсэдхэхэ комитет тоолобо.

Гэбэшье апрелиин 27-до США-гай гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ СССР-һээ Вашингтондохи посольствын хүдэлмэрилэгшые урижа, СССР-эй НОК-то зорюулагдаһан мэдүүлгэ хээ һэн. СССР-эй НОК-гой эрилтэнүүдые МОК-гой, ЛАООК-гой президентын мэдэржэ байгаашье һаань, США-гай засагаархидай олимпийскэ хартиин ёһо гуримуудые али бүхы талаар хазагайруулһан ушарые убайгүйгөөр ори таһа арсаһан байна. Үнгэрхэдөө, США-да байгуулагдаһан али бүхы ээрхэг түримхэй, һүйдхэлтэ эмхинүүдые эдэбхижүүлһэнэй түлөө Советскэ Союз харюусалгатай байна гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшын мэдүүлһэниинь ой ухаанда орошогүй ябадал болоно бшуу.

Лозаннада гаргагдаһан хамтын хүсэлэл оролдолгонуудта иимэл харюу үгэбэ. США-гай захиргаанай иимэ хараа бодол баримталан бэелүүлээ гээшэ һаань, манай гаргаһан хүсэлэл оролдолгонуудай ямаршье үрэ дүнгүүдые үгэхэгүй байһаниинь элирээ һэн.

Советскэ Союзда эсэргүү, социализмда зүрюу харша ябуулга замханагүй, харин американ засагаархидай туһаламжаар улам дэбэргэгдэжэ байна. Советскэ Союзда зүрюу харша шууяа гаргаха гэһэн эмхиин түсэбүүдые СССР-эй НОК эрид буруушаагаа.

СССР-эй НОК-гой шиидхэбэри хадаа буруушааһан ябадал болоно гэжэ зарим баруунай оронуудай олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд тоолоно. Энэнь үндэһөөрөө буруу. Бидэ олимпийскэ хартиие юугээршье хазагайруулаагүйбди. Наадануудта хабаадаха гү, али үгы байһан тухайдаа НОК бүхэн өөрөө шиидхэхэ эрхэтэй. Хабаадалсахые арсахадаа, өөһэдынгөө ушар шалтагаануудые найруулһан байнабди. Олимпиадые буруушаалга тухай хэлэхэ болоо һаа, США-гай урдын президент Картерай, (мүнөөнэй президентын) буруушаадаг байһые мэдэнэбди. Тиихэдэ тэрэ наадые СССР-тэ үнгэргэхэгүй гэхэ гү, али огтолон болюулха эрилтэнүүдые табиһан, хэдэ хэдэн оронуудай правительствануудые политическэ аргаар хашаһан, Москвадахи наадануудые буруу һүргэхын тула экономическа хэшалта харшалалта хэһэн байгаа. Телевизионно дамжуулгануудые хэхыень, түхеэрэлгэнүүдые худалдахыень хориһон юм.

Имагтал США-гай хархис бүлэгөөрхидэй гэмээр лэ Лос-Анджелеста үнгэргэгдэхэ наадануудта совет спортсменууд хабаадахагүй юм гэжэ М. В. Грамов түгэсхэлдөө тэмдэглэв. Аюулгүй байдал хангахые арсалга, Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулганууд, совет спортсменүүдые хашаха харшалха политика — эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, СССР-эй НОК иимэ шиидхэбэри абаба.

(ТАСС).

Спорт

РИНГ ДЭЭРЭ — ЗАЛУУШУУЛ

ВЛКСМ-эй обкомой шанда хүртэхын түлөө залуушуулай дунда боксоор республикын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо болобо. Юһэн командын 80 гаран залуу боксер хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байгаа.

Энэ хадаа манай республикын бэлигтэй бэрхэ арһан бээлэйн шадабаритадые дэмжэжэ абаха залуу халаанай хэр зэргэ ургажа байһые тодоруулгын харалга болобо. Мүрысөөндэ хабаадаһан залуу боксернуудай мэргэжэл шадабари жэгдэ бэшэ байга. Зариманайнь арга дүрэ хангалтагүй һула гээд онсолон тэмдэглэлтэй. Нүгөөдүүлынь мэргэжэл шадабаряа мүлинэгүй, хамгаалалтада анхаралаа мүртэй хандуулнагүй.

Эгээл хүнгэн шэгнүүргэ хүүгэдэй спортын һургуулиин түлөөлэгшэд А. Суханов, Ц. Цыбикжапов гэгшэд түгэсхэлэй нааданда гараба. Эндэ бар хүсөөр булюу Алексей Суханов илалта түйлажа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртэһэн байна.

54 килограмм. Буряадай хүдөө ажахын институдай студентнэр А. Собенников, А. Хусаев хоёрой уулзалга һонирхолтой, шанга тэмсэлдэ үнгэржэ, суглаарагшадай зүгһөө альга ташалгаар үдэшэгдөө. Элдэнэр хоюулаа 18 наһа хүрэжэ ябанхай. Гэбэшье боксын дүршэл шадабаринь тад илгаатай. Эгээл имэһээ гурбадахи раундын дүүрэһэн тухай гонгын хангинахада, Александр Хусаевай илаһанда маргаха хүн олдобогүй. Тэрэ һүүлээдынгөө эршэтэ добтолгодо онобшотой шанга сохилтонуудаар харюу үгэжэ, илалта түйлаба.

Улаан-Үдын авиационно заводой хүдэлмэришэдэй һууриндахи һургуулиин һурагша Валерий Хоровой мэргэжэл шадабари мүрысөөнһөө мүрысөөндэ урган дээшэлжэ байна гээд тэмдэглэлтэй. Түрүүшын совет олимпийскэ чемпион Владимир Сафроновой дурасхаалда зорюулагдаһан мүрысөөндэ илаһан В. Хоров технологическа институдай студент, спортын мастерта кандидат С. Бабуевтай тулалдаба. Соёл Бабуев ядамагүйгөөр шүүжэ гараха ёһотой гэжэ суглаарагшад һанаһаншье байха. Зүгөөр тиимэ болоогүй юумэн байбагүй. Ана-мана тэмсэлэй дүнгөөр лэ тэрэ чемпион болобо.

67 килограмм. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент спортын мастерта кандидат Игорь Назаров табан жэлэй хугасаа соо бокс эрхилхэдээ, яһала дүй дүршэлтэй болонхой. Тэрэ 108 дахин ринг дээрэ гаража тулалдахадаа, 89-дэнь илалта түйланхай «Буревестник» бүлгэмэй Түбэй советэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, залуушуулай дунда боксоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаһан байха юм. Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Зандан Жамбалов бар хүсэтэй, бата хамгаалалтатай байһан дээрэһээ, яһала һайнаар мүрысөө. Тиигэжэ тэрэ Игорьтэй тээм тэрээ тулалдажа, очкогоор диилдэһэн байна.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ А. Лумбунов, Б. Дариев (хоюулаа хүдөө ажахын институдһаа), А. Соловьев (ВСТИ), Б. Чултумов, (РДЮСШ), А. Соктоев (БСХИ), О. Двойтишников, Н. Васильев (хоюулаа ЛВРЗ-гэй спортклубһаа), Н. Утенков (РДЮСШ), Ю. Гороховский (ВСТИ) гэгшэд илажа, республикын чемпионууд болобо.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Зүүн Сибириин технологическа институдай суглуулагдамал команда (ахалагша тренерынь П. А. Федотов) илажа, ресспорткомитедэй дамжуулгын кубогаар шагнагдаа. Буряадай хүдөө ажахын институдай студентнэр (ахалагша тренерынь В. В. Павлов) — хоёрдохи, хүүгэдэй спортын һургуулиин һурагшад (ахалагша тренерынь Д. Д. Бабудоржиев) гурбадахи һууринуудта гараһан байна.

И. Назаров — мүрысөөнэй эрхим бэрхэ боксер гэгдэжэ, З. Жамбалов илалта түйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанайнгаа түлөө магтаал һайшаалда хүртэбэ.

— Энэ мүрысөөн дутуу дунданuудые элирүүлбэ. Эдэ бүгэдые усадхан зайсуулжа, залуу халааниие һурган бэлдэхэ гээшэ бидэнэй, тренернүүдэй, гол зорилго болоно гэжэ ресспорткомитедэй дэргэдэхи Спортын мэргэжэл дээшэлүүлхэ һургуулиин тренер А. Г. Амгаланов хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүндэ шэгнүүртэ илаһан Ю. Гороховский тренерһээ захяа заабари абажа байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

ФУТБОЛ

ХАБАРАЙШЬЕ ОЧКОНУУД ҮНЭТЭЙ

Сагай уларилай таагүй байгаашье һаа, манай дүрбэдэхи зонын футболистнууд ээлжээтэ уулзалгануудаа болзор соогоо эхилжэ, «А» классай хоёрдохи лигиин түрүү һуури эзэлхын түлөө хабаяа туршажа байнхай. Нёдондо жэл бирагүйгөөр наадаһан «Сэлэнгэмнай» сезоноо мүнөө ямараар эхилэгшэ ааб гэһэн асуудал футболдо дуратайшуулай һанаа үнөөе зобооһониинь гайхалтай бэшэ. Тиимэһээл түрүүшынгээ наада Новокузнецкдэ тэндэхи «Металлургтай» үнгэргэхэдөө, хүлеэгдээгүйгөөр 3:0 гэһэн тоотойгоор шүүжэрхихэдэнь, яһала гэлыгдэһэн байха. Удаань Сибирь болон Алас-Дурнын зонын эрхим командануудай нэгэн болохо Томскын «Манометртэ» тэдэнэй талмай дээрэ 0:1 гэһэн тоотойгоор алдахаданшье, олонхи футболдо дуратайшуулай урма зориг хухараагүй.

Харин майн 13-най үдэр манай «Сэлэнгэ» Новосибирскын «Чкаловец» командые айлшалуулхадаа, тэдэнээ 2:0 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, нааданай таблицада гурбадахи-дүрбэдэхи һуурида гараа. Энэ наада эршэмтэйгээр үнгэргэһэн залуу добтологшо Леонид Иванов хоёр бүмбэгэ айлшадай ворота руу сохин оруулжа, суглаарагшадай халуун һайшаалда хүртэбэ.

Гурбадахи уулзалгын зарим дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, мүнөөхил «Манометр» командa хүршэ Шэтымнай футболистнуудые өөһэдынь талмай дээрэ 6:0 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, түрүүшын һуурида гараба ха. Тиихэдэ Комсомольск-на-Амуре хотын «Амур» Владивостогой «Лучые» 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүхэдээ, баһал зургаан очкотой боложо, удаадахи һуури ээлэнги добшана.

Мүнөөдэр манай «Сэлэнгэ» Тюмениин «Геолог» гэжэ командатай уулзахань.

А. ЖАЛСАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Агрегат бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ» — материалнуудай суглуулбари. «Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй ябаса тухай» — материалнуудай суглуулбари. Москвада хүгжэмэй талаар үнгэргэгдэжэ байһан уласхоорондын хоёрдохи фестивальда, айлшадта К. У. Черненкын эльгээһэн амаршалга ба фестиваль тухай ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһан тематическа, бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай материалнуудаар бүридхэгдэнэ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ажалай болон творческо ажалай туг доро уулзалга» — Д. Цыремпиловэй статья. Хилын сэрэнаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Эб найрамдалай жасада» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Хүдөөгэй сценэ дээрэ» — Т. Провалинскаягай статья. Арадай уран харалга. «Бэлиг шадабари ба эрмэлзэл оролдолго» — А. Ваулинай статья. «Саг үргэлжын, аша үрэтэй» — З. Бардахановагай статья. «АМТС алба хэнэ» — Л. Булдаевагай корреспонденци. Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильм. 10.15 — «Государственная граница» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 11.20 — «Дохёогоо үгыт, горнистнар». 12.00 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 16.15 — Паустовскиин зохёолнуудые уншахадаа. 17.15 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 17.45 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһанай».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 18.40 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.55 — Политическэ гэгээрэлэй системэдэ һуралсалай жэлэй дүүрэлгэдэ.

Москва. 19.30 — Баримтата фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал». — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.20 — «Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет». 20.50 — «Государственная граница» — уран һайханай фильм. 2-дохи фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Эб найрамдал ба залуушуул». 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10,35 — Физикэ. 6-дахи класс. 10,05, 13.35 — Испан хэлэн. 11.05 — «Эрдэм ухаан — хүсэн». 11.35, 12.40 — И. В. Гёте «Фауст». 12.05 — «Автоматизаци: эрдэм ухаанай ба нэбтэрүүлгын асуудалнууд». 13.10. — Зоологи. 7-дохи класс. 14.05 — «Военрук Барановский» — телеочерк. 14,55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 16.25 — Музейнүүдэй уласхоорондын үдэртэ. 17.10 — Шэнэ һонин. 18.30 — «Шатарай һургуули». 19.00 — Д. Кабалевский. 2-дохи номерой концерт.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Номой

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. Улан-Удэ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23. редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54 зам. редактора — 2-68-08 зам. редактора — 2-62-62. отв. секретарь — 2-50-52 секретариат 2-66-76 отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35 сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-83, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры в школ — 2-60-21, 2-57-63 информации — 2-60-91 переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61. выпускающие — 2-35-95 отд. объявлений — 2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина
Н-04534. Заказ № 114. Индекс